

OD RODJENJA PA DO STARIH GODINA

Sjecanje kroz zivot

Rade Rajsic

Ja, Rade Rajsic rodjen sam 16. 05. 1930. godine u selu Barlete 32/12, općina Gospic, pokrajina Lika, Hrvatska, Jugoslavija.

Nas je bilo petoro dece u roditelja Branka i Milice. Otac Branko rodjen je 1904. godine, i majka Milica je rodjena iste 1904. godine, a djevojacko prezime Radmanovic.

Najstarija moja sestra Milka rodjena je 1927. godine, zatim sestra Pera. 1928. godine, pa sestra Jela, 1932. godine i najmladji brat Nikola rodjen je 1942. godine. Prema, gore navedenom, mom rodjenju, ja, Rade, sam treci po redu.

Moji preci, pradjed Jovo (Joko) i prababa Kata, imali su cetiri sina: Radu, cije ime ja nosim, Nikolu, Isiku i Milu i dvije kceri.

Moj otac Branko bio je jedino djete u roditelje, posto je njegov otac bio u Americi. Dosao je u rodni kraj u 36-oj godini i ozenio se sa Vajom iz istog sela, djevojacko prezime Rajsic.

Moj djed Rade opet se vratio u Ameriku. Tamo su bila sva tri njegova brata: Nikola, Isika i Mile. Samo se Mile vratio u cetrdesetoj godini zivota, a ostala tri brata Rade, Nikola i Isika ostali su u Americi bez traga vjecno.

Ja sam potekao iz vrlo siromasne porodice. Rastao sam kao djete u velikoj nemastini i siromastvu, a tome je i nas otac doprineo, jer nas je napustio i otisao kada se jos najmladja sestra Jela nije bila ni rodila. Ja kao djete, medju djecom, bio sam nestasan, ali prema odraslima, vrlo poslusan.

Vrlo dobro sam iz djetinjstva zapazio neke detalje koji su mi ostali u sjecanju; kako sam nosio sotogace sa razasitim turom do pete godine, tako da kada bi vrsio nuzdu ne bih morao da se svlacim. Cuvao sam stoku na pasi prije nego sam posao u skolu. Starija sestra bi mi pomogla otrjerati stoku na pasu, a ona bi se vratila kuci, posto je morala ici u skolu. Od stoke bila je samo krava Sarova i pet ovaca.

Kada sam posao u skolu dobio sam sotogace sa zasitim turom, a na prsima prisita crvena krpica kao ukras, ja sav veseo. Dobio sam i neki ruksak za stvari. Od stvari bila je samo plocica - tablica za pisanje oblozena sa drvenim okvirom. Sa jedne njene strane bile su horizontalne crte za pisanje slova, a sa druge strane kvadratici za racun. Uz to i pisaljku, a za plocicu je bila privezana i spuzva za brisanje da se moze ponovo pisati.

Kada bi isao u skolu, vise puta bi mi se obrisala zadaca u ruksaku. Kako sam stalno nastojao da malo ranije dodjem u skolu da se malo poigram sa djecom, posto kod kuće nije bilo prilike, kada bi video da mi se zadaca obrisala, ja bi je na brzinu ponovo napisao. Toga puta bi igra sa djecom izostala, ali sam zato stalno imao pozitivne ocjene. U skoli sam svaki razred završio sa odlicnim uspjehom. Dok sam isao u cetvrti razred osnovne škole, nastupi ratno stanje u proleće 1941.

Godine. Moga ucitelja Petra Zdunica pozvase u rezervu i zameni ga drugi ucitelj Mile koji je sa nama izvodi pjesme:

"Puska puca, a top rice; barut mirise
mlad Ustasa na bojistu ranjen uzdise."

1941. godine, dodje nam otac kuci, u cetvrtom mesecu, a ja sav radostan sto imam oca pored sebe. Ali ta radost nije dugo potrajala. Kako je kod nas, pod okriljem Vatikana, Nemaca i Italijana, vlast data Ustasama na celu sa Antom Pavelicem, pocese nas Srbe proganjati i pokrstavati, a uglednije ljude zatvarati i ubijati.

Moje selo Barlete, u to vreme, brojilo je oko 200 domacinstava. Bilo je razdeljeno na zaseoke: Gornje Barlete koje je bilo ispod sume, Volarice, Basaric Draga, Zupani, Serici, Babulj i moj zaseok Zavodje. Moj zaseok je u to vreme imao 30 domacinstava. Kuće su bile locirane na vrlo malom prostoru. Okruzavala ga je reka Jadova, pa je zato i dobio naziv Zavodje. Nalazio se na ravnom terenu u tom Lickom polju.

Iz mog zaseoka Ustase su pozatvarale: kao prvog Rajsic Dmitra (Dmicu), Ciganovic Micu (Micinu), Ciganovic Jocu (Jocinu) - to su moji stricevi, Ciganovic Pavla (Paju) i Ciganovic Jovu. Sve su to bili ljudi od 30 do 40 godina starosti i sve su ih za kratko vreme poubijali i bacili u jamu Jadovno u Velebitu ili jos zvana Saranova jama.

Jednoga dana naredise Ustase u nasem zaseoku da sve pse moramo poubijati, kako bi oni mogli neopazeno prolaziti kroz selo. Skupi se nas desetak deckica od 10 do 13 godina starosti, pa povedosmo svoje pse pod jednu glavicu Kumljanovacu koja je od naseg zaseoka udaljena oko jedan kilometar, u polje prema selu Bilaj i Ribnik. Kada smo dosli na odrediste, ja pocnem da udaram svoga Saru jednom tojagom. Kako sam bio nejak da ga ubijem, pridje jedan stariji deckic te dokrajci mog ljubimca Saru. Ovo mi je ostalo u trajnom secanju, da smo morali ubijati svoje ljubimce.

Takvo je to bilo tesko stanje za nas Srbe, u stalnom strahu za zivot i ljudi su bjezali od svojih kuća da ih nebi Ustase pohvatali. To je potrajalo sve do 02. 08. 1941. godine. Toga jutra, dodje baba Joka iz Gornjih Barleta, pa dojavu, da u tom zaseoku Ustase ubijaju koga stignu.

Onda mi, iz naseg zadseoka, poterasmo stoku u polje i ostavismo, a sav narod krenu prema selu Vrebac, posto je to bilo srpsko selo. Kako su ustase krenule i na to selo, ljudi se okupise i dadose otpor sa par pusaka koje su sacuvali. Posto nam ni tu nije bilo sigurno, povukli smo se u sumu. Ta je suma na preko 500 metara nadmorske visine. Nekako smo tu prenocili, i mada je bilo ljetno vreme, za nas djecu, noc je bila mnogo hladna, jer nije bilo porivaca. Istog dana dodje kod nas nas otac, a majka mu se pozali da nam je bilo mnogo hladno. Otac ode sledeceg dana do nase kuće, kako bi iznio nesto od pokrivaca. Kako je dosao na oko 500 metara do kuće, Ustase ga primjete, zapucaju te ga rane. Onako ranjenog povedu ga za Gospic koji je od nase kuće udaljen oko 9 kolimetara. Sigurno nije

mogao da ide i ubiju ga na jedan kilometar od nase kuce u Luci Saica, pokraj ceste i tu ga zakopaju u devetom mjesecu 1941. godine. Posto su na tom podrucju bili Talijani, pa proglasise primirje, narod se onda poceo vracati, pa smo oca sahranili u groblje. Ali ja, kao djete od jedanaest godina, vidio sam jedan strasan prizor: bio je vezan sa nekom zicom i sav izmrcvavljen.

Nama i dalje nije bilo mjesta u nasem zaseoku, posto su nedaleko od nas bile ustaske kuce, a nase kuce bile su vec sve spaljene, pa smo otisli u izbeglistvo u drugo selo. Zene su se ipak pocele kretati po hrvatskim selima, tako da je moja baka pronasla nasu kobilu Zebu i kravu Sarovu koje su nam, kroz rat, bile od velike koristi. Posto je zima nadolazila, poceli smo se okupljati u zaseoku Gornje Barlete koji je bio lociran ispod sume. Tu je ostalo nekoliko kuca koje nijesu bile zapaljene i u te kuce nastani se po nekoliko porodica u svaku kucu.

Kako smo ostali bez iceda, ja sam bio prisiljen da cuvam tudju stoku da bi se prehranio. Terao sam goveda i koze u sumu dok snijeg nebi zapao, a po snijegu cuvao bi samo koze. Dobio bi da ponesem malo kruva i slanine, pa bi nekako naložio vatru sa ostalim cobanima, da bi na vatri zagrijali slaninu i bila toplija za jelo. Imao sam sa sobom sikiricu, pa kada bi snijeg zapao veci i zatrpao nize grmlje, ja bi sikiricom presjecao grane koje su iznad snijega i tako omogucio kozama da brste. Ljeti, kada bi cuvao stoku, nosio bi kruva i kiselog mlijeka u boci. Kako bi otpijao mlijeko, tako bi od koza namuzao do vrha boce, sto mi zovemo zamuza i to bi pio citav dan. Kada bi se koze pocele jariti, morao sam strogo voditi racuna da se koja koza ne sakrije, jer se svaka zivotinja u tom momentu sklanja negde kraju. Meni se tako dogodilo jedne veceri, da mi nema jedne koze na broju. Sledeceg dana navratim opet koze tuda i primjetim tu kozu medju kozama, ali nema jareta, a vidim i da se okozila. Sledeceg dana, cuvam koze i navracam opet po istom mjestu, ali sada pratim kuda se ova koza krece. Primjetim i jare sa kozom i ja kao da cu ga uhvatiti, ali mi pobježe u spilju. Sada ja cekam sledeci dan, ali sam sada zasao do spilje da ne moze pobjeci i uhvatim ga. Vec je skor bilo podivljalo.

Kako je vreme prolazilo, tako sam ja tu kobilu sto smo imali sparao sa jednim konjem od moga ujaka kod kojega smo stanovali. Sa tom zapregom sam se ja sluzio na polju obavljajuci neke poslove, posto sam morao preuzeti vec neke obaveze kao odrasli covjek. Mogu slobodno reci da nijesam ni imao djetinjstvo, mada se secam mnogo cega dok sam isao u osnovnu skolu. Secam se kako nas je ucitelj Zdunic Petar pripremao za Svetog Savu, horske pjesme uz violinu, posto je on dobro svirao violinu. Ostala mi je takodje u sjecanju jedna pjesmica koju sam recitovao u prvom razredu.

Dva pjevcica, dva junaka
Nabrekla im zila svaka
Od ljutine majcin sine
perje vrca, krvca strca
Medju ratnike koka stala
Ona njima preko veli:
"Vi se tuci niste smjeli!"

Vreme je prolazilo, a rat je nastavio velikim zamahom. Morali smo se sklanjati od ustaskih prepada po sumama i pecinama. Moj glavni zadatak je bio da sa konjskom zapregom prevozim u zbjegove nesto od robe i hrane sto bi imali. Kako smo stanovali blizu Odbora, to su me vec od trinaeste godine slali da prevozim raznu robu.

U ljeto 1943.godine odrede me u Krbavsko Polje. Jednom je preko noci na tom polju bio napravljen neki provizorni aerodrom, tako da su se tu spustali engleski avioni i dovlacili robu i hranu. Tu robu i hranu sam i ja prevozio sa svojom konjskom zapregom do skladista u mjestu Seganovci preko Bjelopolja, ispod planine Pljesevice. Odatle nam natovare drugu robu da vozimo preko Josana do Udbine i tu nas uhvati noc.

Tu smo prenocili, a za veceru sam dobio malo neke kase, ali bez kasike, pa sam to nekako pojeo sa korom od kruha. Onda smo nastavili od Udbine za Srednju Goru. Tamo su bile zemunice za hranu u jednoj sumi, a odatle nazad kuci.

U prolece sledece godine, u petom mjesecu, bila je otpocela takozvana Sedma ofanziva, pa su se skoro sva gornjo-licka sela morala povuci u planinu Velebit, takozvanu Razbojnu Dragu, ispod Visocice. Tu se okupilo na hiljade izbjeglica, a ispod ruba sume je bila vojska koja je trebala da da otpor, ako bi naisao neprijatelj. Iako je bio peti mjesec, jos gore gde smo bili nije bila gora razlistala, pa sam ja spustao konje malo nize, da bi ih nahranio malo sa travom i listom, ali smo bili oskudni sa vodom. Narod je isao u neku uvalu ispod Visocice, donosio snijeg i topio. Bio je i jedan mali izvor blize nas, za jednim brdom. Ja i moja sestra Pera podjemo da bi doneli malo vode za pice, ali je bio toliki red, jer je voda spoiro nadolazila, da se moralo satima cekati da bi dobio malo vode. Sestra se vrati istim putem kuda smo dosli, ali bez vode, a ja se uputi preko brda, popreko. Kako je ta Draga izgledala kada sam se ja popeo na brdo, kao neki grad. Posto je vec bila noc i sve vatre obasjale citavu Dragu, ja sam bio zalutao. Poco sam dozivati poimenicno i jedva sam pronasao svoje i to bez vode. Na tom mjestu smo ostali svega dva dana, pa smo se spustili malo nize radi vode. Tu smo ostali par dana.

Posto su tu sa narodom bili i ranjenici, oko 50 ranjenika od cega cetiri teze ranjena, to jednog dana pokupise sve konje koji su se dali jasiti, tako da sam i ja sa svojim konjem prenosio jednog Talijana ranjenog u ledja. Kako moj konj nije imao vecu grivu i posto su to bili konji goli, bez sedala, to se ranjenik nije mogao nizasta prihvatiti. Isli smo kroz Velebit, preko planine kozjom stazom i na jednom mjestu konj mora da poskoci da bi se penjao dalje. Taj ranjenik tu padne sa konja na ledja, tako da je sav put preko Velebita prejauckao do odredista. Kolona sa ranjenicima isla je od deset sati ujutro do pred noc, jer je omladina nosila cetiri ranjenika na nosilima, tako da smo na par mjesta odmarali po pola sata. Kada smo se popeli na vrh Velebita, onda tek ima da se pjesaci mnogo kroz neke uvale. Na jednom mjestu ima jedna poljana mozda par hektara površine i tu su ljudi izginili stoku na pasu, a okolo su bili stanovi. Ovdje smo se najvise zadržali. Onda smo se spustali sa onu stranu Velebita na neke rudine zvane Rujno. To je vise Starigrada, ispod Velebita. Tu smo prenocili, jer su tu bile neke nastanbe za narod i stoku. Kako je bio peti mjesec, bilo je dosta pase za konje.

Odatle su ranjenike prevezli do Starigrada, do obale Jadranskog mora gde je već čekao brod da preveze ranjenike za Italiju. Ja sam se vratio ponovo preko Velebita do svoje obitelji.

Za kratko vreme borbe su prestale, pa smo se vraćali otkuda je ko posao. Vreme je prolazilo, pa u devetom mesecu odreda da se jedan deo starijeg naroda i dece preveze iz Like za Baniju jer nije bilo ni hrane, ni smestaja, a zima je nadolazila. Ja sam sa svojom zapregom prevezao svoju baku Vaju, sestru Peru, brata Nikolu koji je imao svega dve godine i još žena i dece koliko je moglo stati u kola, seljaka. Krenem oko deset sati ujutro i stignem u Korenicu u već kasnu noc, jer je to bilo udaljeno od nas preko 50 kilometara. Iz Korenice ih preuzmu ljudi sa Banije koji su do Korenice dovezli neko zito, a ja se preko noci vratim kuci. Usput sam par sati noci proveo u selu Podlopaci gde sam dočekao dan, jer sam morao ici preko Staze Planine.

U desetom mesecu, odredi Odbor mene sa konjskom zapregom i Milu (Drakulu) Radmanovica sa njegovom zapregom da idemo u Korenicu. Iz Korenice smo svaki dan isli u sumu na Preboj Kapelu. Tu su bili sumski radnici koji su pripremali balvane za rezanje dasaka. Oni bi nam natovarili koliko može stati na kola i to bi vozili u Korenicu koja je udaljena oko jedan kilometar. Tamo je bila montirana pilana, gater sa dva maca, pa su od tih balvana rezali daske za barake. U Korenici, na jednoj rijeci, s'jedne strane bili su mlinovi za meljavu zita, a sa druge strane pilana. To se nalazilo sve pod istim krovom, jer je zgrada napravljena preko te rijecice (vrelo Korenica). Kako je bila jesen, pa su svakog dana padale kise, ja onako sa slabom odjećom i obucom u nekim slapama, dodjem sav mokar. Posto smo prenociste dobili zajedno sa jednim odeljenjem vojske, to bi me vojnici uvece susili i pomagali da se ugrijem. Tako smo isli u sumu cetiri dana, a onda ovaj covjek Mile zamoli da nas puste kuci.

Kad sam dosao kuci nema nista za obući. Dobijem od svoje sestre Milke neke poderane cipele, sav djon poderan. Ja nadjem od konjske opreme komad neke stucne. Jaka koza, bas zgodna za podjoniti, ali nije bila dovoljno siroka, pa je iskrojim iz dva djela. Napravim drvene klince, od drveta graba, onda cipelu stavim na kalup, metalnim silom napravim rupu na djonu, pa zabijam klince. Podjonio ja cipele, skoro kao nove. Znao sam i prije toga, dok sam isao blagu, napraviti sebi obucu od govedje kože. Iskroji se po nogi, a oputu iskrojim od kozije kože, pokiselim pa usucem oputu. U kozu, koju sam pripremio, napravim rupe naokolo, to oputom obametnem odozgo, navrncam oputare-opanke, ali je to za nositi samo kada je suho vreme.

Kako je bilo ratno stanje, za nas djeckice, oruzje je bilo veoma zanimljivo. Do 1943. godine, imao sam pusku fancusku, sa tri metka, ~~dvi~~ ^{više} cevi, skoro duzu nego ja, pa sam jedan deo cjevi odrezao, opet ugradio (musicu) nisan, tako da mi je bia pogodnija. Kada je Italija kapitulirala 1943.godine, dobijem talijanski karabin. On je bio dosta pogodan za moju velicinu, a imao sam citav arsenal oruzja, municije i bombi. Jednom prilikom za Novu Godinu, ja i moj polubrat Branko (Bucalo) ocemo bacati bombe. Pao je mali snezak i ja prvi baci neku talijansku bombu. Eksplodira i sada je na njega red. Baci on svoju bombu, ali nije eksplodirala. Pocemo mi, iza zaklona, udarati bombu sa kamenjem. Kotrlja se bomba, ali neće

da opali. Mi izgubili strpljenje, pa ja uze bombu u ruku pa njom o kamen. Talijanska bomba se raspolovi, a iz kosuljice ispade krompir. To mu je podvalio jedan stariji dječak, posto smo znali vrsiti razmjenu.

Za vreme rata, svaka zima je prolazila sa nekim zatisjem borbi. Docim dolazi proljeće, pocimaju prepadi.

1944. godine, zadjose Ustase preko strana, sa planine, pa ja sa jednim kolima uspjede pobeći, a druga kola koja su bila natovarena sa prtljagom, pod nekim naslonom pokrivenim slamom, zapalise Ustase. Sada smo opet ostali i bez ono malo robe sto smo imali. Moja sestra Pera (Pepa) terala je kravu Sarovu i nekoliko ovaca. Kada vide da ja prodje sa kolima, podje zamnom, a ostavi Sarovu i ovce. Medjutim, Ustase opet odagnase.

U proleće 1945. godine, u aprilu mjesecu, morali smo se povuci u Lovinac, Sveti Rok, ispod Velebita, ali se vec priblizavao kraj rata. Jedinice iz dalmacije dolaze za Liku i u maju mjesecu, primirje. Sa Banije dolazi moja baka, brat Nikola i sestra Pera. Pocemo se okupljati.

Na zgariste gde nam je bila kuca, sve izgorelo, posto nam je kuca bila od drveta. Jedino sto je ostalo malo izgorelog lima, jer nam je kuca bila sa limom pokrita. Ja izaberem jedan deo sto je bio manje izgoreo, isprobijam i napravim neku nastresnicu, da bi se mogli skloniti od kise. Sada se narod poceo kretati po hrvatskim selima, da bi pronasli sto od stoke koju nijesu unistili. Tako smo i mi pronasli nasu kravu Sarovu po drugi put, a bila je dobra na mlijeku, pa je nijesu likvidirali. Nasli smo i cetiri ovce. Sada je otpoceo zivot - ko je prezivio. Nas se okupilo sest clanova porodice: baka Vaja, majka Milica, sestra Pera, sestra Jela, ja i brat Nikola od tri godine.

To je bio peti mjesec, ali trebalo je sto spremati za zimu, neku baraku. Kako smo imali onu kobilu Zebu, za vreme citavog rata i sada, ja sparim sa komsijskim konjem, te smo se dali u potragu da bi dovezli sto od drveta za gradnju barake. Kako su u susjednom hrvatskom selu Bilaj bile napravljene od drveta zemunice za Ustase, to smo ja i moj komsija Dusan (Dudija) poceli dovlaciti te komade. Tako smo mi napravili, iznad podruma, boravak za nas, a ovo malo stoke sto smo imali, ispod nas, u (konobu) podrumu.

Sledece 1946. godine, otpoce Kolonizacija. Iz naseg zaseoka Zavodja, prednost su imali oni koji su imali manje zemlje, oni koji su bili u borbenim jedonicama i porodice palih boraca. Posto smo mi imali oko 20 jutara zemlje, mi smo morali ostati. Sada je nas zaseok brojio 15 domacinstava, jer su se neki oselili za Vojvodinu, a neke su porodice izginule. Za nas koji smo ostali, poceo je novi zivot, otpoce obnova kuca. Odredise za svaku porodicu 6 x 8 metara prostora, sami smo morali da pripremimo kamen za zidanje, pjesak i krec, tako da je celo selo zajedno palilo krecane, da bi iamli krec, a dobili bi zidare, gornju gradju, krov i stolariju. Od stolarije, dobili bi samo tri prozora i dvoja vrata.

Naredne 1947. godine, pocese pozivati omladinu na radne akcije, gradnju pruga i cesta. Moja sestra Milka bila je na nekom poljoprivrednom imanju u Vojvodini, u

Indijla, a sestra Pera na pruži Brcko - Banovici u Bosni. Sledeće 1948. godine, ja idem na izgradnju hidro centrale Mavrovo u Makedoniji. Tamo sam bio 75 dana sa 250 omladinaca i omladinke. Zatim 1949. godine, bio sam na izgradnji autoputa Zagreb - Beograd kod Dugog Sela, nadaleko od Zagreba.

Kada sam se vratio kući, zaposlim se u Poduzeće Građevno Lika. Radio sam u Ornicama na izgradnji zgrada za poljoprivredno dobro. Bio sam pomoćni skladistar i tu sam radio do jedanaestog meseca. Kako je zima počela, pa prestali radovi, mene pozovu da idem u vojnu školu u Bileće, Hercegovina. Tu sam bio jednu godinu zajedno sa mojim školskim drugom još iz osnovne škole Basarić Dusanom. Onda smo došli u Zagreb, gde je on i ostao, a ja sam sa jednim odeljenjem bio u Samoboru, nedaleko od Zagreba, oko 25 kilometara. Tu je saobraćao neki voz, više turistički, tako da smo više puta putovali do Zagreba. Kako smo tu bili pretežno licanji, to smo znali pjevati u vozu da se sve ori. Nakon tri meseca presao sam u Zagreb i bio sve do 1951. godine.

Za Prvi Maj - praznik rada, odem da obidjem svoju porodicu, ali sam ih zatekao u nezavidnom položaju. Baka stara, majka bolesna, sestre Jeli slomljene noge, brat Nikola tek 10 godina, niko nije bio sposoban za privredjivanje. Kako se u selu bila osnovala Seljacka zadruga, trebalo je zaraditi takozvane trudodane. Zato kada sam se vratio u Zagreb, zatražim da me premjestite u Gospić, da bi bio bliže svoje obitelji i da bi bar mogao da nabavim drvo za ogrev, ali nijesam našao na razumevanje.

Onda podnesem zahtjev da se demobilisem, napustim službu i dodjem kući. Počnem da radim u Zadruzi i dobijem jednu grupu radnika kojima sam bio kao vođa grupe. Radio sam i prekovremeno, tako da bi za jednu godinu napravio 450 nadnica. Kako se po nadnicama davala hrana, tako smo sada imali dosta hrane. Imali smo pola hektara zemlje za bastu, a držali smo onu kravu Sarovu i pet ovaca.

Sledeće godine, tj. 1952. ja se odlučim da se ženim. U dvanaestom mesecu oženim se sa djevojkom Sofijom, djevojačko prezime Mandarić iz sela Vrebać. Sada nas je bilo 6 članova u obitelji, posto su se dvije starije sestre bile udale. Naredne 1953. godine, Seljacka zadruga se (raspala) rasformirala, a osnovase Poljoprivrednu zadrugu u kojoj su imali i trgovinu u selu, pa se ja tu zaposlim da radim kao prodavac. Iste godine, dodje do nesporazuma između Italije i Jugoslavije, pa i mene pozvase, iako tek samo sto sam bio došao iz rezerve. Tu sam bio osmi i deveti mesec, opet u istu jedinicu Bataljon za vezu. Bili smo neko vreme u Lici, a onda svoju jedinicu rasporede u Karlovac. Kako je iste jeseni došlo do sporazuma između država, to nas otpuste kućama, tako da sam te godine bio skoro četiri meseca u vojsci.

Kako Seljacka zadruga više nije postojala, kada se rasformirala, ja dobijem od stoke iz zadruge jedno june od tri meseca i zadnji kraj spreznije kola. To zensko june imalo je na preponi oslikano kao zlovo Z, pa joj dadasmo ime Zivka. Sada sam počeo voditi gospodarstvo na dva koloseka: rad u trgovini i rad na poljoprivredi. Ovo malo stoke sto smo imali, sto bi došlo na svet prilikom telenja i jagnjenja, sve bi ostavljali, tako da smo za par godina imali dosta stoke.

Posto sam radio u trgovini koja je bila malo osamljena od ostalih kuća, bila je pogodna za provalnike, tako da su je više puta provaljivali. Jednom su i uhvatili jednog koji je odnio nešto robe, nekog tekstila. Bio je dosao iz Zagreba, ali je poznavao ovaj kraj, posto je tu prvo bio na službi. Posle krađe u Gospicu je usao u voz, ali nije uspio da dignu kartu. Kondukter u pregledu karata, vidi kod njega nema karte. Ovaj je počeo skupljati nešto sitno novca da plati kartu, ali je kondukteru bilo sumnjivo, posto je taj novac bio u nekakvoj kesici koju je pokupio iz prodavnice. Kondukter pozove miliciju, tako da su ga vezali i predali na sud u Gospic i bio je osuđen na godinu dana.

Međutim, provalnici su i dalje nastavili da provaljuju, skoro svake godine. Mani je to već dosadilo, posto sami i sam više puta bio ispistivan od istražnih organa, pa se odlucim da cu svaku noc ici u trgovinu da nocivam. Samnom je isao i moj komsija Milan (Bibo) i isli smo već više veceri zaredom. Ali jedne veceri, kaze meni da ga boli zub, da ne može da ide, te se ja odlucim da idem sam. Imao sam neku trofejnu pusku, Mauzerku, jos iz rata, pa u putu ja odlucim da je isprobam u vodi. Zaburim malo cjev u vodu, pa opalim, da isprobam da li oce da puca municija, a u vodi se to manje cuje. Kad opali, stignem do trgovine, dignem roletnu polagano, udjem u trgovinu, opet spustim roletnu kao da je trgovina zaključana. I te noci, oko jedan sat poslije ponoci, pocese obijati na suprotna vrata od skladista koje je uz trgovinu. Dok su pijukom cepali vrata, ja se pripremim sa puskom u jednoj ruci, a u drugoj sam drzao dzepnu lampu. Kada je otvorio vrata da može proci, lako se provuce, a ja zasvetlim lampom i kazem: "Sta sad?" Ja sam mislio da cu ga prepoznati, ali bio se zamaskirao. Provalnik natrag kroz otvor, ja opali u tom pravcu sa jednom rukom, ali ga ne pogodi. A i volim sto to nijesam uspio. I oni su imali oruzje, te onaj drugi opali, jer su se sigurno bojali da cu i ja za njima kroz vrata. Ja sam posao, ali na ulazna vrata, na vrata gde je bila roletna, ali već su bili pobjegli. Kako su decki isli iz prela i culi pucanje, dodjose do mene i tu obavjestimo miliciju. Dodjose u jutro sa psom, ali bez uspjeha, a istražni se na mene okomio da ja znam ko je bio, da sam ga prepoznao. Meni cak jednom rece, kad je tako, da je najbolje da to mjesto napustim. Meni je inace sve to dosadilo, pa ja to i uradim 1957. godine.

Počeo sam se baviti samo poljoprivredom, jedno sedam godina, do 1964. godine. Tada smo imali dosta stoke: dva konja, sedmero goveda i preko pedeset ovaca. Kako je za stoku bilo tjesno, ja odlucim da zidjem stalu. To sam otpočeo iste godine. Kako sam napustio radno mjesto, tako sam počeo da pripremam kamen za zidanje. Nabavim eksploziv i pocnem minirati kamen. Više dana sam to radio sa jednim radnikom. Jedan drzi stamp, a drugi udara sa macolom (batim) i tako naizmjenicno. Za dva sata izbusili bi rupu u kamenu, jedva metar dubine i onda je napunimo eksplozivom. Tako sam spremio oko 50 kubika kamena, dozovem zidare i ozidjem zgradu 14 x 6 metara. Problem je jos bio nabaviti malter za zidanje, a i koji bolji kamne za coskove da se može isklesati. Zato sam isao traziti okolo po koji bolji kamen koji bi za to odgovarao.

Onda je trebalo spremati gradju za krov. Dobijem doznaku u Velebitu u predelu Duliba, pa jednog dana, u sestom mjesecu, podjemo ja i moj polubrat Dusan (Duda) rusiti stabla. U jednom danu smo sa rucnom testerom porusili oko 50

komada, izvukli i natovarili jedna seljacka kola. Kako je tu, na tovaristu, bila blizu voda, jedan mali izvor, ja onako umoran radeci citav dan i sav znojan kao iz vode vruc u ljetno doba, dodjem do izvora pa se sagnem i popijem mnogo te hladne sumske vode, hladne kao led. Ta voda mi je prehladila mokracne kanale i zeludac, tako da me je mokraca pekla, a ni do pola sata nijesam mogao izdrzati da ne mokrim. Ali je srecom bilo u ljeto, pa sam sa cajejima i ljekovima doneklen to sanirao, a stomak (zeludac) mi je ostao trajno ostecen, da kroz citav zivot imam probleme i uz veliku paznju u ishrani i laganija jela. Nastojim da ne koristim kavu i zestoka pica, pusio nijesam nikada, pa sam tako ipak dogurao do stari dana.

Za par dana, podjem sa petoro zapreznije kola, pa doteram ostale komade za stalu. To mi ljudi otesu, pa podignem gornju konstrukciju, nabavim letve, ali sad treba napraviti krov. To sam morao cekati da poznjemo raz i dovesti ga kuci. Onda treba zrno omlatiti iz snopova, pa prevezati u manje snopice, pogodnije za pokrivanje. To smo pripremali po cetvoro nas, par dana. To je mnogo dosadan posao. Kada smo pripremili, morao sam to sam pokrivati. U pocetku, to sam sporo radio, ali sam kasnije dosta dobro to obavljao, narocito kasnije, sledece godine kada sam sjenik radio 8 x 5 metara i isto pokrivao sa slamom.

Kako je vreme prolazilo, godina za godinom, od kako sam prestao raditi u trgovini, djeca su se bila vec porodila.

Prvo dijete nam se rodi 1955. Godine, musko i nabrzo umre.
Drugo se rodi 17. 01 1956. godine, dadosmo joj ime Slavica.
Trece se rodi 24. 07 1957. godine, dadosmo joj ime Radmila.
Cetvrto se rodi 29. 03 1960. godine, dadosmo joj ime Milka.

Trgovinu koja je bila u selu preuzelo je trgovacko poduzece Visocica iz Gospica. Prodavac koji je u njoj radio bio je neodgovoran, prodavnica sa malim prometom, pa iz poduzeca zapitaju neke da li bi ja hteo raditi. Kako sam ja vec prije radio par godina u istoj trgovini, ali kod druge firme, ja se odlucim da radim i pocnem u devetom mjesecu 1964. godine. Djeca su vec posla u skolu, pa vidim da od same poljoprivrede nema toliko prihoda da bi djecu mogao normalno da skolijem, a i prije godinu dana poceo sam raditi kucu. Preodao sam ovce, 70 (komada) grla, pa kupim drvenu kucu, te je prevezem, posto je u onoj kuci sto je zidana od kamena bila velika vlaga. To je, odmah poslije rata, lose radjeno, a i moja baka Vaja zelega je drvenu kucu od brvana, ali je nije docekala u zivotu. Umrta je u proljece 1964. godine u 83. godini.

Sada nas je u obitelji bilo sestoro: ja i zena, moja majka i troje dece. Sve tri sestre su se udale, a brat Nikola otisao u znat. U to vreme, mladji ljudi odlaze da rade u druge zemlje, bio sam i ja podneo zahtev, ali kada sam se zaposlio u trgovini, odustao sam. Zivot pocima da tece normalno, radim ponovo na dvije strane. Posto sam u trgovini radio jednokratno od 8 do 15 sati, to bi, poslije radnog vremena, obavljao sve poslove u polju. Zena bi nahranila konje i pohvatala pod kola. Ja idem u polje, a ostali ljudi koji su inace kod kuće idu iz polja. Ja do noci uradim koliko oni skoro citav dan.

U trgovini je bilo jos par provala, vise kao provokacije sa manje stete, ali ja vise nijesam obracao paznju na to. Kako su cerke posle vec u srednje skole: dvije u gimnaziju, a jedna u trgovacku, sada je kod kuce bilo samo nas troje: majka, ja i zena. Najteze nam je bilo spremiti sjeno za stoku. Ali kao su ljudi bili zaposleni u drugim drzavama, preko njih nabavim kosilicu, spreznju, za kosnju livada i zita. Nju sam koristio do 1973. godine. Skupio sam novac predhodne godine, pa uplatim za traktor, ali ih na trzistu nije bilo dovoljno, pa sam morao da cekam godinu dana. Prikupim jos nesto novaca, pa kupim traktor i prikolicu u proljece 1973. godine, taman pred kosidbu. Tako kupim i kosu za traktor. Konje sam prodao, a sada sa traktorom bilo je lakse obavljati poslove. Nabavio sam i druge prikljucke: plug, drljacu, tanjiracu i rotacione grablje.

Sledece godine, razboli mi se majka i ode u bolnicu, nije bila dugo, ali vidim lose zdravlje, tako da sam iste godine kupio auto, Zastava 101, to je bilo novo, dao sam 7000 maraka. U zimu, 1975. godine, razboli se opet majka, ali i zena, tako da su preko zime obadvije bile u bolnici. Sada sam ja ostao par mjeseci sam kod kuce. Moram raditi u trgovini, a imam u stali osam krava za muzu, svinje i zivad. To sam morao do osam sati u jutro sve da nahranim, pa u trgovinu do 15 sati, pa ponovo opet sve hraniti i pojiti. Pod nekim kravama bila su telad, pa sam dvije krave prodao da ih ima manje za muzu. Imao sam u jesen i desetoro (teladi) junadi u tovu, pa sam pre isteka raskinuo ugovor, tako da tu nista ne dobi.

U proljece je pao dosta veliki snijeg, Ja sam sedmicno dva puta isao u bolnicu koja je od moje kuce udaljena oko deset kilometara. Jednog jutra, snijeg je bio zpadao oko trideset santimetara, metnem lance na kola iako je prednji pogon i krenem kolima. Kola su isla kroz snijeg, dok nijesam dosao u jednu stranu. Vidim da se necu probiti, pa se vratim kuci. Sada na traktor stavim lance koji su teski svaki preko 30 kilograma i probijao se do bolnice, da bi majki odneo svjezeg mlijeka, posto je obolila na pluca. Molim doktora Dujmovica da ikako moze, da bi zivila dok ova zima ne prodje, iako je to bio vec treci mjesec. Doktor mi pokazuje snimku pluca, koja su bila sva razorena. Za dva dana, majka umre, 12. 03 1976. godine. Morao sam uz pomoc prijatelja i rodbine obaviti pogreb. Borba citavu noc, ciscenje snijega sa traktorom i ralicom, da bi mogla putnicka kola da dodju do kuce, pa do groblja. Moja zena nije mogla prisustvovati pogrebu, a sav je teret skoro pao na mene. Ali sam tada imao neizmernu snagu, da sam sve podnosio.

Dodje veliki broj moji radnika iz poduzeca iako je bio veliki snijeg, tako da je bilo na desetine kola, sto me je iznenadilo, koliko me cijene kao radnika i druga. I dalje sam morao obavljati svakidanje poslove kod kuce i u trgovini. Najstarija sestra Milka i zet Mihailo dosli su iz Zagreba, pa su ostali samnom mjesec dana. Ta godina mi je bila jedna od najtezi.

Onda unapred dodjose bolji dani. Dvije godine kasnije pocese se cerke udavati, stupati u brak.

- Najprvo se udade cerka Radmila za Novu 1978. godinu.
- Iste godine udade se cerka Slavica za Prvi Maj.
- Sledece godine cerka Milka u desetom mjesecu 1979. godine.

Cerka Radmila rodila je dva sina:
prvoga 28. 03. 1979. godine i dobio je ime Sinisa Ljubojevic, a
drugog 11. 04. 1980. godine, dobio ime Ugljesa Ljubojevic.

Cerka Slavica rodila je isto dva sina:
prvoga 08. 03. 1979. Godine, dobio ime Dejan Subotic, a
drugoga 09. 04. 1987. godine i dobio ime Bojan Subotic.

Cerka Milka rodila je troje : dvije cerke i jednog sina:
prva cerka rođena je 23. 09. 1980. godine, dobila ime Duska,
druga cerka rođena je 19. 07. 1982. godine, dobila ime Milica i
treći sin rođen je 01. 01. 1988. godine i dobio ime Obrad Dragosavac.

Od 1970. pa do 1990. bilo je mnogo rada, a i radosti sa izuzetkom napred
navedene 1975. godine. U tom razdoblju menjao sam krov na kuci, pokrivao sa
limom. Utrosio sam 200 kvadrata lima za krov. Onda je dosao red na stalu. Posto
je krov od slame, za petnaest godina bio dotrajaao, to sam svu gornju konstrukciju
skinuo do zida, pa stavljao betonsku plocu. To je bio mukotrpan rad, sve rucno sa
losim materijalom. Od zice u metrima treba isplesti mrezu za 84 kvadrata. Nas
vise, po cijeli dan vezujemo mrezu za plocu. Onda dolazi betonaza, sve rucno
mjesati beton. Jedno 15 ljudi radilo je citav dan dok smo odlili plocu. Zatim sam
odlio stubove, jedno 10 stubova, na rubovima ploce, jedan metar visine, da bi pod
krov stalo vise sjena. Svu sam gradju za krov stavio rastovu i pokrio isto sa
limom zasta sam utrosio 200 kvadrata lima.

Onda na red dolazi kopanje bunara za vatanje kisnice. To sam radio vise dana uz
pomoc prijatelja. Kad smo poceli kopati na površini, 2,5 x 2,5 metara, prvi metar
dubine islo je lako, bez problema. Ali onda naidjosmo na neki sloj, niti je zemlja,
niti je kamen, nesto tvrdo kao beton. Cak sam morao koristiti eksploziv. Zavrtime
rupu pola metra, pa stavim eksploziv, tako da rastrese da bi nekako mogli
zapoceti kopati. Kada smo prosli jedan metar dubine, onda je nastao drugi sloj
zemlje, povoljni za kopanje, tako da smo iskopali cetiri metara u dubinu. Sada
treba nabaviti daske za salung, to nekako resim i bunar završim. Voda sa krova se
nahvata od male kise, sa dvije zgrade, tako da sam morao ugraditi rucnu pumpu
za neko vreme. Sada je bilo vode uz kucu.

Kako mi je sjenik mali za sjeno, a i krov od slame je vec dotrajaao, odlucim praviti
veci, 7 x 13 metara sa betonskim stubovima, osam stubova po cetiri metra visine,
na coskovima u kut, da je stabilnije. I to stavim pod krov od lima i ponovo sam
utrosio oko 200 kvadrata lima. Sve sam okolo oblozio sa daskama, tako da mi
sjeno ne propada od kise sa strane.

Posto su unucad vec porasla, pa nam je kuca bila dosta mala, mali prostor, ja
odlucim da srusim onu zidanu kucu, pa da napravim dvorisnu novu zgradu,
povrsine 7,5 x 7,5 metara. Najprvo sam odlio plocu i temelje, pa sam ozidao zid
sa blokovima. Isto sam stavio monta deku (plocu) malo povisenu na stubice, a
onda sam iskoristio za krov, crep sa one stare kuce. Bio je u dobrom stanju. U
ovoj zgradi bila je letnja kuhinja 4 x 4, uz to spajza (ostava), pa jedno odeljenje za
ves masinu i sanitarije, za kadu i skoljku u kupatilu. Ugradim bojler od 50 litara i

jedan protočnik i u kuhinji, jedan u kuci. Kako sam bio nabavio hidrofor da može tjerati vodu iz bunara, sada je problem sa vodom bio rešen, ali i dalje se nastavlja da radi i gradi. Odlučim napraviti jednu manju zgradu za drva, jedan deo za pecanu i susenje mesa, a jedan deo za kace (burad) za komljenje sljiva. Tu sam zgradu ozidao od polublokova, površine 5 x 6 metara. Pokrio sam je sa salomit tablama, tako da je sada jedno seljačko gospodarstvo bilo zadovoljavajuće. U toj dvorišnoj zgradi imao sam i garazu za kola, a za traktor uza stalu.

U tom razdoblju, odlučim da prodam traktor i sve priključke, i to i učinim, ali mi je u životu, to bio veliki promasaj. Bio sam zamislio da kupim 100 ovaca sa janjcima, ali je plan propao, tako da sam jedva za sve to, kupio samo traktor i tanjiracu. To je bilo oko osam miliona dinara u to vreme. Ponovo sam morao kupovati ostale priključke: prikolicu, plug, drljacu, grablje rotacione, sadilicu za krompir, isto i za vadenje krompira, rasipac za umjetni gnoj i sijanje zita. Kada sam sve to nabavio, počeo sam proizvoditi zita preko 100 metara, tako i krompira. Od poslova, sada je sjeno bilo najteže spremati. Sa zitom je bilo lakše, posto kombaj poženje, ja u vrecama sa njive, po 3000 kila sa prikolicom odvezem na skladište, pa jedan deo zamjenim za umjet, pa kukuruz za hraniti svinje, pa brasno za citavu godinu, a ostalo za novac. Znao sam prodati i do 100 metara zita. Krompir sam koperirao za sjeme. Zasadih po jedan hektar, ali je to isto mukotrpan posao, prskanje od korova i zlatice, pa kopanje i sortiranje po kalibraciji za sjeme. Kako su unucad već bila porasla, kada bi sadili krompir, a sadili smo sa sadilicom poluautomatskom, to bi njima bilo veoma zanimljivo. Posto je bilo mjesta samo za dvoje, dva sjedala, a kao ih je u tom vremenu bilo petor sposobno za to, morao sam vrsiti raspored, na smjenu. Znali su mi pomagati i na spremanju sjena, to bi bilo kada bi dosli preko vikenda ili za neke državne praznike.

U trgovini sam radio do 1990. godine, kada sam napunio 60 godina starosti. Odlučim da idem u penziju, imao sam 35 godina radnog staza, ali sam isao u starosnu penziju. Prvo nego što sam počeo raditi u trgovini, bavio sam se svacim, da bi zaradio koji dinar više. Pa kako sam radio po citav dan u polju, kada bi se vatao mrak, ja bi nastavio ći loviti rakove. Kako je u to vreme nasa rijeka Jadova bila obilna sa rakovima, a to se dobro placalo, znao sam koju noc uloviti u vrednosti, da bi mogao kupiti za to 10 kilograma pecene jagnjetine. To bi bilo samo po neku noc u mjesecu, tako da sam sa tim resavao neke novcane probleme.

Kada sam pogradio sve zgrade, kako sam napred naveo, i kako nas je reka Jadova okruživala tako da je od moje kuće u jednu stranu, prema sjevero-zapadu bila udaljena oko 150 metara, a na drugu stranu, prema jugo-istoku oko 300 metara, i kako je bio ravan teren bez prepreka, sve livade, to sam za ovu dužu stranu nabavio elektricnog cobana. Nabavio sam oko 1500 metara zice i aparat sa pulsirajućom strujom.

Sa tom zicom povučen dvije linije u rasponu od oko 150 metara od stale do vode, tako da su krave iz stale mogle ći na pasu i do rijeke da se napiju. U to vreme držali smo osam krava muznije, pa bi žena iz mlijeka više mjesечно dobijala, nego ja za placu. Tada nam je bilo i mnogo potrebno, posto preko ljeta, kod nas

dvoje dodju cerke sa djecom, tako da je obitelj bila vlsbrojna. Drzali smo i po sto komada zivadi, raznovrsne, pa i zeceve kunice, te vls svlnja po, 15 komada za klanje. Jedan deo bi prodao, a ostalo spremili za sebe, da bi bilo preko ljeta sumke za unucad.

Sve je islo u redu sa zivljenjem do 1990. godine. Te iste godine, kupim novi traktor. Dao sam za njega 12.500 maraka, bas kada je nastala predizborna kampanja. Pocelo je komadanje Jugoslavije na ncionalnoj osnovi, tako da svaka republika stvara svoju drzavu. Nasi krajevi bili su u Hrvatskoj, ali smo mi Srbi bili prestraseni, pamteci sto se dogadjalo u Drugom svetskom ratu na ovim prostorima pod NDH, pod votstvom Ante Pavelica i Ustasa, a krenuli su sa istom ideologijom, sada Franjo Tudjman. Nama pocese oduzimati sva prava, ali je sada narod imao oruzje u svojim rukama, pa se digose u odbranu, trazeci svoja prava kao narod. Ali uz blagoslov Vatikana, preko Nemacke i Austrije, uz veliku propagandu naoruzase hrvatske Ustase, kao udarnu snagu koju su sakupili iz citavog sveta. Kako se to produljilo par godina, dadose u ruke Americi, da ne bi ispalo da je Nemacka po treci put glavna protiv Srba.

Godine 1991. ja sam mislio da ce nam Ujedinjene nacije priteci u pomoc, ali oni su se sastali uz jacega, posto se ta organizacija takoreci i ne pita nizasta, samo sluzi kao paravan. Ja, kako sam presao 60 godina, pa prve godine nemam ni oruzja, ali vec 1992. godine u jesen, primim neku pusku. Posto je nas zaseok, do tog vremena, bio na nicijoj zemlji, jer su borbene linije bile jedna iza nas, preko rijeke Jadove, a druge ispred nas, na udaljenosti oko 1500 metara, to smo nas cetiri - pet muskaraca mojije godina preko noci ostajali kod kuca, a zene bi odlazile u selo Vrebac peko Jadove. Na Jadovi sam ja napravio neki viseci most sa sajlama da pjesak moze preci ispod i ostao je da sluzi citavog rata. Kada su povukli borbenu liniju ispred nasije kuca, taj most je bila glavna veza za par kuca sa ostalim narodom.

U jesen, tacnije 18.12.1992. godine, pred Novu godinu, ja sam bio ranjen. Kako je moja zena bila otisla kod ceri Raqdmile u Vojvodinu i ja sam mislio ici kod nje za Novu godinu, ali sam eto prvo dospio u bolnicu na Udbinu. Poslije Nove Godine izasao sam iz bolnice i otisao na kucno lecenje u Vojvodinu kod ceri Radmile. Kada sam bio ranjen, jedan iza mene Mico Korica je poginuo, a Dujo Krainovic ostao iza nas nezledjen.

U proljece 1993. smo se vratili u Liku. Posto smo prosle godine bili prodali sve krave, to kada smo dosli, uzeli smo jednu kozu, 400 litara nafte i 50 litara benzina. Eto sto smo dobili za 4 prodate krave, inflacija sve uzela. Sa time smo se bavili skoro tri godine, gorivo za rad na poljoprivredi i prevoz za koola. Ja sam isao kod ceri Radmile i prosle dvije godine, prije nego sam bio ranjen i to u godini po dva puta, kada na poljoprivredi ne bi imao posla i dok u Bosni nije otpoceo rat. Isao sam sa autobusom normalno preko Korenice i Bihaca prema Srbiji. Ali kad pocese borbe u Bosni, ja jednom idem za Srbiju, bila su dva autobusa, dodjemo do blizu Tuzle i blokaada, dalje se ne moze. Kako nas je uhvatila noc, prenocimo u autobusu, a posle u jutro, vratimo na aerodrom u Banja Luku. I sav avionski saobracaj je sada bio prekinut, jedino sto su dozvolili da dolaze vojni avioni. Tu sam cekao citav dan i noc da bi se prevezao sa avionom koji je dovezio

neku robu. To je bio transportni avion za rasuti teret, zvao se Kikas, posto je bio zapljenjen u svercu oruzjem, pa ga je vojska koristila za prevoz. Udje nas oko 350 u avion, ali kako je bio kao hangar bez stolica, moze nositi po teretu mnogo vise, ali nema mesta za sjesti. Za pola sata dodjemo do Beograda, a onda ja do ceri Radmile. Bio sam kod nje oko dvadeset dana u pomaganju gradnje kuće.

Pomaga sam i naredni godina kada sam imao vremena, ali problem se vratiti kuci. Morao sam ici na aerodrom, osam dana u Batajnicu da bi se vratio opet vojnim avionom Kikasom. Svaku vecu bi isao sa Batajnice u Cortanovce, oko dvadeset kilometara, kod komsije Dmitra (Dmicoga) koji je tu imao vikendicu. Jednog jutra puste me na kapiju do aviona. Avion se tu tovari raznom robom, a kada su natovarili dva slepera robe, dodje red da udjemo u avion. Udje nas oko 150 po onoj robi, te se prevezem do Banja Luke, a dalje ovaj ne leti, nego mali avion desantni, do 50 putnika, od Banja Luke do vojnog aerodroma Udbine. Kako sam stigao u noc na Udbine, a bila je nedelja, odem sa autobusom do Josana, to je svega par kilometara. Tamo je od moje zene bratic drzao gostionu, pa prenocim kod njega. Sada je problem doci do kuće, ima jos oko 35 kilometara. Dodjem sa kamionom na Udbinu, a kako je bio pijacan dan, naidjem na Milorada, sina od zenine sestre koji je dosao sa kamionom na pijacu. Konacno tog dana dodjem kuci.

Kad bi god isli za Srbiju, bio je problem za prevoz. Kasnije smo isli preko Knina sa autobusom, Drvar, Sanski Most, Predor, Derventa, Banja Luka, do Beograda. Znali smo putovati i po 24 satia. Jednom u povratku, pokvari se autobus ispred Knina, u noc, pa smo morali prenociti dvije noci u Kninu, posto smo cekali voz koji je od Knina do Metka vozio dva puta sedmicno. Dodjemo do Metka, ali jos deset kilometara treba pjesaciti. Zena ostane nociti u Metku, a ja se uputim pjesice do Pavlovca, gde sam ostavio traktor. Sutradan odem po svoju zenu i stvari da je prevezem.

Kroz nas zivot, koliko smo bili u braku do toga vremena, svacega smo prozivali.

Onaj auto Zastava 101 vozio sam svega tri godine. Iako sam ga kupio novog, bio sam ga dosta ostetio sa teretom. Odlucim da ga prodam da bi kupio Ladu, ali na trzistu ih nije bilo, pa kupim Fijata 1300. Njega sam vozio od 1979. godine do 1993. godine. Kako je bilo ratno stanje, prodam ga za 700 maraka. Bio je vec dotrajaao, star peko 14 godina, a nije bilo ni benzina, pa se ostanem sluziti sa traktorom dok nijesam posao u Novi Zeland.

Kako smo ja i moja zena 1994. godine bili u Srbiji, u prolece smo dobili izbjeglicke legitimacije sa kojima smo mogli podignuti pasose, pa nas moj brat Nikola i sinovac Branko nagovore da dodjemo kod njih u Novi Zeland, te da nam posalju turisticke vize. Ali mi odgodimo da putujemo do u jesen, dok sve ne poradimo na poljoprivredi. Najprvo zasijemo u prolece sve kulture, a raz je bila zasijana vec u jesen prosle godine. Tada je doslo vreme za kosidbu sjena u sestom mjesecu, u sestom i sedmom mjesecu smo spremili sjeno, u osmom mjesecu smo spremili zito, a u devetom mjesecu povadili krompir i spremili u vreće za prodaju 4000 kila, a 1500 kila sjemenskog krompira smo spremili za sledecu godinu. Od zita sam prodao samo razi 3000 kilograma, a ostalo zito

ječma 2000 kilograma je ostalo u sanducima, 1000 kila pšenice, 500 kila zob, 300 kila proso, 300 kila gra (pasilja) smo spremili i ostavili, posto smo se mislili vratiti slijedeće godine u proleće. Mislili smo biti odsitni samo šest mjeseci. Takođe smo u devetom mjesecu, prije polaska, sabrali i par kazana sljiva u kace (burad), te su godine bile slabo rodile, posto su neki godina dale uroda i do sesdeset kazana. Ostavili smo i par suda pčela, posto smo to držali da imamo meda samo za sebe. Imao sam i svoju vrcaljku za okvire, vrcati med.

Kad je došlo vreme da idemo, krenemo iz Like 22.09.1994. tako da bi stigli na vreme na avion u Budimpeštu 25.09.1994. Dosli smo do Novog Sada, pa autobusom 24.09. noću krenemo za Madjarsku, da bi u jutro stigli do Budimpešte. U Budimpeštu smo stigli oko pet sati i tamo si nas dočekali: cer Slavica, zet Rajko, unuk Bojan i sestra Jela koji su dosli iz Zagreba da nas isprate na dalek i nepoznat put.

Leteli smo do Londona oko dva sata, izadjemo iz aviona, a jedna naša mlađa žena kaže kako mi razgovaramo: "Kuda sada?", pa nam pritekne u pomoć i zamoli jednu radnicu na aerodromu da nam pomogne do aviona. Primi nas na čuvanje, odvede nas u čekaonicu gdje odsjeda poslovnici ljudi. Tu imaju čajnu kuhinju i razna pica da se sam možeš poslužiti. Ali nas dvoje to nista ne koristimo, pa ta žena dolazi svako petnaest minuta, pa nas opominje da se sa nećim poslužimo, a mi kao zbunjeni, pa nista ne uzimamo. Tek na drugo, treće insistiranje, moja žena uzme jedan mali viski, a ja svega časa mineralne vode. Dolazi ona više puta, da se nebi udaljavali, do leta aviona imamo čekati oko dva sata. Kada je bilo vreme za ulazak u avion, onda ona zamoli jednog radnika da nas odvede sa motorinom do aviona. O ta žena ostaje mi ostaje mi u trajnom sjećanju kako nam je posvetila veliku pažnju.

Imali smo let avionom oko 9 sati do Tokija. Kada smo izašli u čekaonicu, ja zbunjen gledam na svoj sat i na sat na zidu, pa ovaj sat na zidu pokazuje veliku razliku u vremenu, onda sam i svoj sat izravnao sa ovim vremenom. Tu nismo dugo čekali, ali smo se sami već počeli snalaziti i posmatrati kuda se putnici kreću. Posto je čekaonica bila dosta pregledna, potrevimo na vreme ući u avion. Isto smo leteli do Oklanda oko 9 sati, ali kada smo izašli iz aviona, nastaju nevolje za nas dvoje. Problem je bio pronaci prtljagu, iako je bila samo jedna putnička torba. Dodjismo na kontrolu stvari, aslužbenik pregleda torbu, izvadi od zene cipele, pokazuje da su prljave, odnese ih pa ih očisti. U torbi je bila i jedna kobasica budjala koju je moja sestra Jela spremila da ponesemo, ali je nije primetio, dosla je do kuće. Na izlazu pregledaju se dokumenti. Žena koja je bila na salteru nešto nam govori, a mi nista neznamo odgovoriti, vadimo sve što imamo od dokumenata, pa neka ispunjava kako zna. Prodjosmo i tu prepreku. Posle sam se upoznao sa tom Englezicom, bila je nedaleko u drugoj ulici, za jednim Dalmatincom koji je dolazio kod nas gdje smo stanovali.

Napolju, moj brat Nikola i sinovac Branko nikako dočekati nas dvoje. Kada smo napokon izašli, suze uz ljubav, sjednemo u auto pa do kuće.

Brat je napravio jednu novu kuću pored prve njegove kuće u kojoj su njih dva stanovali sa još jednom porodicom Djurić. Oni su kod njih dosli dva meseca

prvo od nas iz Zagreba, a žena Marijana je bila rodom iz našeg sela. Nas dvoje dobismo novu kuću. Kao prvi se uselismo, jer je pre par dana bila dovršena za stanovanje. Velika kuća sa tri sobe, ogromnim boravkom 9 x 5 metara, pored kuhinje, dalje nus prostorije, londri, a posebno V.C. Malo smo popricali, posto smo bili izmoreni, nismo spavali dvije noci, jer smo krenuli 25., a stigli 27. devetog, na nas Krstovdan To je bila i u našem selu crkovna slava. Otišli smo da se odmaramo, ali je bilo loše spavanje, vreme se izmjesalo. Kada je noc vec prosla, u jutro ja pocnem razgledati okolunu, sve zeleno, mnogo cvijeca. Kod nas tamo od kud smo dosli, vec list pocima da opada, a ovdje proljece.

Kako je kuća bila napravljena da je u donjem delu pola kuće garaza, a u drugi deo ispod kuće ostala je zemlja neiskopana, ja odma gledam da cu se ja imati sa cim zanimati, tu zemlju kopati i voziti napolje. Tu je bilo zemlje oko 50 kubika, pa sledeci dana pripremim alat za kopanje: kramp (pijuk), lopatu i tacke za izvoziti. Svaki dan sto bi izvezao, koliko tacaka, stavljao bi recke (crte) na zidu. To je i sada ostalo na zidu zabeleženo, kao sjećanje. To sam radio vise dana, a nijasam se ni zurio da bi se vise vremena sa time bavio i da bi lakse savladavao nostalgiju. Kada sam sve to iskopao, sada kod mene dolazi nestrpljenje. Vec sam upoznao neke ulice, idem ulicom nista ne razumijem, a i mene niko nerazumije. Kako ima malo pjesaka da se krecu ulicom, nekada kada idem ulicom, ja pocnem da pjevam kao da nijasam normalan, sve mislim za svojim rodnim krajem i imanjem i sto sam sve ostavio, pa jedva cekam da prodje 6 mjeseci, koliko smo mislili ostati.

Posto se tamo situacija pocela pogorsavati, telefonska linija je jos radila do naših krajeva, ja se stalno raspitujem kakva je situacija. Ali kako je vreme prolazilo, javljaju da nema povratka. Ustase se spremaju na osvajanje, sada su ih preuzeli americki generali da im ustroje armiju, a za nas Srbe niko ne mari.

Kako vidimo da nema povratka, brat Nikola podnese nase papire koje je uredio Dzordz Mihaljevic, nas jedan Dalmatinac koji je radio u agenciji za emigrante. Brat Nikola donese to na jedan salter, a jedan muskarac nehtjede primiti, odgovori da to nije socijalna ustanova. Brat bio uporan, ode u red da ceka gdje radi jedna žena, ipak ova žena primi dokumente. Nako u Novom Zelandu u to vreme nastaju odmori, morali smo cekati do petog mjeseca, da bi uzeli nas predmet na razmatranje. Poslije nas je pozvala na razgovor, ali treba sada naci prevodioca, te brat pronadje jednog decka iz Bosne, nase vjere. Kada smo poceli da govorimo o našim problemima, sto nas je ovamo dovelo, mi neznamo reci skoro nista sto bi nam pomoglo, a ovaj decko kada nas kao pita, on govori da se previjamo kao da smo mnogo zalosni i prestraseni. Ja neznam reci ni da sam bio ranjen, ali ovaj decko sve uvelicava, te na kraju ova žena kaze da sve sto je ona napisala, moraju da odobre jos dva sluzbenika. Tako smo na kraju, uz veliki napor i iscekivanje, u sestom mjesecu dobili stalni boravak.

Do tog vremena drzao nas je brat i sinovac na svoj trosak, ali u sestom mjesecu podnesemo zahtjev zasocijalu, te su nam dali nesto za hranu, a brat je rekao da cemo stanovati kod njega i da necemo placati rentu. Sledece godine obnovimo zahtjev, pa nam povecaju primanja.

Kako su tu stanovali i porodica Djuric i imali dva sina od 10 i 12 godina, pa su isli u skolu, poceli su se družiti sa djecom koji su tu rodjeni, ali su im se roditelji isto doselili ranije, to su se preko djece poceli družiti i roditelji. Tako da Slobodan Djuric preko te porodice dobije posao kod nekog Charlija, Engleza. Za kratko vreme Slobodan preporuci i mene, pa me primi. To je bilo u 1995. godini. Taj Charli je preuzimao radove uredjivanje oko dovršeni kuca, ravnanje terena, postavljanje ograda, radio zelenu površinu, cistio oko kuca, tako i ciscenje kuca. Oko jednih zgrada, gdje sam poceo prvi dan raditi, trebalo je zemlju navoziti oko kuca. Kako je teren bio nepristupacan za kamione da dovezu zemlju blize, oni su istovarili na udaljenosti oko 40 metara. Teren je bio dosta okomit, pa je niz tu stranu bilo naporno spustati kolica (vilbare). Tu nas je radilo sest radnika, ali Charli misli da jo te nemogu izdržati sa 65 godina staristi. Kako sam ja imao dobru kondiciju, jer sam to radio skoro citav zivot, ja sam bolje to radio od ovije ljudi koji su bili od mene mladji po dvadeset i cetrdeset godina.

Posto sam dobro obavljao i ostale poslove, za kratko vreme ovi ljudi odose za boljim poslovima, a ja kod njega ostade kao stalni radnik. Jos se samnom izmjenilo mnogo radnika do nekog vremena, a mene je kasnije, kada sam ostao skoro sam sa njim, dolazio sa kolima, pa me je odvezio i dovezio vise od dvije godine po svim radilistima gde bi uzeo posao. Kako je pretežno uzimao da izvodi ograde oko kuca, najprvo smo to radili rucno, pribijanje letava i dasaka sa cekicem, udaranje cavala (eksera) po citav dan, nas vise dva do pet. Za ogradu treba najprvo posaditi stubove, pa ostalo. Kako je bilo posla dosta, a ja skoro ostade sam sa njim, onda je uzeo kompresor i naligan za udaranje cavala. Tako da sam ja, koliko sam radio kod njega, postavio ograde na stotine metara. Znao bi nekada po citav dan da udaram sa naliganom, po suncu i kisi bez prestanka. Uzase imam liver, tako da svaku trecu dasku kontrolisem da bi bila pod liver okomito. Posto su daske bile u razmaku po jedan santimetar, za to sluze dvije letvice koje se postavljaju izmedju dasaka, jedna gore - jedna dolje.

Od posla mi je bilo najteze razvoziti skoriju oko kuca, kada je bilo blato, a tako je bilo pretežno. Da bi gurao vilbare kroz blato na nogama sam morao imati buce, posto po toj kaljuzi druga obuca ne odgovara. Kada se sjetim koliko sam samo smeca oko dovršeni kuca pokupio i natovarao na kamion, pa koliko sam oprao prozora, pa ostali poslova, betoniranje pjesacki staza, vezanje zice za betonazu, nalivanje blokova u zidu sa betonom, sijanje trave oko kuca i sve ostalo sto je potrebno na gradilistu.

Isao sam sa njim i do 300 kilometara udaljenosti. Kod jednog preduzetnika koji je radio kuce, to je bio Rasel, stanovao je od Oklanda oko pedeset kilometara, imao je kucu na nekom uzvisenju udaljeno od glavne ceste oko 500 metara. Imao je svoj put i trafo za struju. Kuca izgleda kao dvorac, sa tri ulaza, sa bazenom i saunom. Tu sam radio par puta po par dana, pranje kuce, uredjivanje zivica i zasadjivanje cvijeca i drveca. Kod istoga sam radio kod njegove vikendice koja je udaljena oko 150 kilometara, te bi obicno isli raditi oko Nove Godine, kada je na odmoru. Tamo bi i nocivao po par noci. Kako je vikendica nedaleko od mora, poslije radova pred noc isao bi se kupati u moru. Znao nam je pripremiti razne skoljke, a jednom i jelenje meso na rostilju.

Radio sam i kod Charlijeva oca na farmi, dva puta po par dana. Farmu je imao u Dargevilu udaljenu od Oklanda oko 250 kilometara. Kako njegov otac prodao farmu na kojoj je drzao 800 grla goveda, pa je uzeo mini farmu od 10 hektara i ostavio za sebe 80 grla. Kupio je i kucu, pa odluci pored kuce da napravi povecu zgradu za masine i vozila, sto je kupio na nekoj farmi supu 12 x 10 metara. To je na drvenim stubovima, opsivena sa daskama, pokrivena sa limom jednostavnim tablama koliki je i krov 10 metara. Sada to treba da rusimo. To je bilo udaljeno od njegove kuce 30 kilometara. Dodjemo rusiti ja i jos Dane Kesic koji je dosao kao i ja iz Jugoslavije, ali mladji oko 35 godina, Charli i njegov otac. Povezu kamion i traktor sa korpom iz koje cemo da rusimo, posto korpu digne pa je iz nje stabilnije nego sa merdevina. Kada smo skinuli krov, onda letve i stubove. To smo mi rusili dva dana, a zena od oca bi nam donosila rucak sa kolima. Jednog dana, uze zena da bere travu, ja pomisli da imaju kunice, ali kad smo dosli kuci na farmi imaju jednu kravu koja je pri telenju ostetila zadnji kraj pa se nije mogla da digne, tako da je hrane na lezeci da bi je povratili. Tu joj ova zena donese tu travu koju je nabrala, sjena i vode, a tu je pored krave tele, vec poveliko, pose na lezec kravu. Eto kako se ljudi bore i za jedno govece iako imaju 800 grla.

Kada smo mi porusili tu supu i natovarili na kamion, sada treba da idemo kuci. Kako smo zadnjeg dana dosli na to mjesto i sa landroverom, sada treba tri sofera: jedan za kamion, jedan za landrover, a mene odrede da vozim traktor. Oni odose napred, a ja cu za njima traktorom. Kako je to cesta niz velike strmine, isto je od sodera (kamenja), a traktor ogromno veliki, ima napred veliku korpu, sa pet brzina i ja podje niz jednu stranu najbrzom, mislim to cu ja sa kocnicama usporavati niz stranu. Ali ja pritisnem kocnice, a traktor pri toj brzini, poce ga vuci korpa jos brze. Kocnice slabo pomazu na toj kamenoj cesti, jedva se ja nekako spusti niz prvu strminu uz veliki rizik. Onda cu ja prebaciti u manju brzinu, tako da je sada i masina usporavala, pa sam sasao do glavne ceste koja je bila udaljena oko 30 kilometara. Kada sam sasao na cestu, uhvatim lijevu stranu ceste, strogo se drzim do ruba ceste, posto je korpa nesto sira od traktora i tako predjem put do kuce bez problema.

Kako sam tu nocivao na farmi, kada bi preko noci lezao u sobi i kada bi se preko noci budio, sa polja dopiru sumovi kao da je krevet u vodenici (mlinici), a to se cuju sumovi od valova (talasa) sa mora, posto je kuca udaljena od otvorenog mora oko par sto metara.

Prvije dana kada sam dosao u Novi Zeland i kako je bilo par nasije porodica koji su dosli u istoj godini kao i ja, poceli smo se družiti, pocesmo obilaziti po Novom Zelandu razne predjele i turisticka mjesta. Najprvo smo u Oklandu isli na uzvisenja, brda jer je zemlja reljefasta, pa ima vise uzvisenja. Prvo met Roskil koje je u nasoj eriji, pa tri Kings, onda Van tri Hil na kome ima jedan ogroman spomenik i pored njega jedno veliko stablo, Bor koga su Maori iz nekog protesta bili narezali sa motornom pilom oko 20 centimetara u dubini, pa su strucnjake za ljecenje i saniranje ostecenja ba drvetu platili 60.000 dolara. Ali nijesu ga uspeli odrzati na zivotu za dugo, pa su ga morali ukloniti, a bio je vec ostario, mozda vise sto godina. To je bio neki simbol toga brda.

Onda ima brdo Mont Albert udaljeno oko dva kilometara, pa met Iden koje je iznad samog centra grada Oklanda. To brdo je udaljeno od kuće gdje stanujem oko 5 kilometara. Na tom brdu ima jedan astal od bakra na kome su ispisane sve strane svijeta i udaljenost po kilometrima do gradova. Tako da do Evrope do glavni gradova država ima udaljenost 18 i 500 hiljada kilometara kao di Rima, ili Grcke, Atine. Sa toga brda može da se posmatra sva okolina Oklanda, a najviše sam centar grada. Tu dolaze turisti sa kolima, posto je na to svako brdo napravljena cesta. Na met Iden kruži cesta oko brda dok se popnes na brdo, sa jedne strane dolazis, a spustas se okolo u istom pravcu, pa se cesta malo nize spaja u dvosmjernu cestu.

Po Oklansu smo obisli muzej u samom gradu, pa pristaniste gde pristaju brodovi sa turistima, mnogo veliki brodovi. Onda smo razgledali zoloski vrt, pa neke akvarijume za ribu, pod zemljom. Vidili smo i ptici Kivi (ili kao kokos). Poceli smo obilaziti turisticka mjesta udaljena i po nekoliko stotina kilometara. Jednog vikenda sa par porodica krenemo u Rotoruvu, turisticko mesto kao maorsko naselje i sumporne izvore. Kada smo prilazili tome mjestu, vec na pet kilometara ispred osjeti se sumpor u zraku prilikom disanja. Kada smo se priblizili na jedan kilometar, vec pocima oko ceste blato da bucka kada kuva, tako sve redom do ulaska u maorsko naselje. Tu je kapija, placase karta da mozes razgledati razne eksponate iz maorskog zivota. Tu pred nasim ocima rade svoje rukotvorine da turisti posmatraju. U naselju na jednom mjestu, kada se u zemlji napravi pritisak od sumporne vode, izbija u visinu vise metara, tako da je to ogradjeno, a ima i redar da se nebi neko priblizio i opekao, posto je ta voda vruca kao kuvana. U povratku smo se malo odmorili kod jednog manjeg jezera po kome se djeca voze u camcima, a mi smo nesto rucali. Krenuli smo prema kuci, ali smo otisli od ceste lijevo par kilometara do jednog jezera koje je u jednoj kotlini u sumi. Jezero je promjera oko 200 x 200 metara, tu se odrzavaju natjecanjasa camcima - regate, tako da smo se i tu zadržali krace vreme, ja sam se u jezeru i kupao, a i ostali. Odatle smo krenuli kuci, usputno je bila jedna zicara, pa su se neki od nas sa djecom prevezli sa zicarom napred pa natrag, tako da smo dosli kuci vec u noc.

Jednog vikenda podjemo u prasumu gdje pretežno raste Kaur drvo, isto nas je poslo sa cetvoro osobna kola, u svakim kolima po cetvoro. Usputno smo posjetili muzej: kako se vadio Kauc, razni alati, kako se sjekla suma sa velikim motornim pilama, macevi preko dva metra, pa balvani natovareni na zaprezna kola, isto promjera preko dva metara, sa vucom volovskom, tu procjep i jaram i jos mnogo eksponata koje sam neke i poslikao za uspomenu. Dalje smo produzili put u prasumu. Kada smo dosli na parkiraliste, uputimo se stazom pjesackom kroz sumu. Najprvo do jednog stabla koje je najposjecenije, ima obujam 16,4 metara, tako pise na tabli, udaljeno je u sumu od parkinga 1500 metara. U blizini toga stabla imaju jos tri stabla promjera preko dva metra, narod ih zove tri sestre koje su jedna kao jedna visine 20 metara, da ih je milina posmatrati. Kroz sumu su staze u svim pravcima, na stotine metara. Kada smo po sumi razgledali dosta toga, onda se uputimo na farmu kod oca od ovog Engleza kod koga sam ja radio u Dargevil. Kada smo stigli, isli smo od kuće, preko farme, do otvorenog mora koje je udaljeno skoro kilometar. Sa nama je isao i Charli sin od ovoga cija je farma. On je povezao i landrover, a koji se nijesu vozili, isli su pjesice do plaze. To je divlja plaza, a kada se more povuce, onda do mora ima do dvjesto metara pjeska

ravno ko pisrta. Tu smo se malo vozili po pjesku sa landroverom, tako se ta plaza proteže na kilometre. Onda smo se vratili kuci na farmi, tu se odmorili, rucali sto smo ponijeli, pa smo se vratili kuci. Ali sam zaboravio da naplsem, da kada smo isli prema Dargevilu, ide se uz jedan zaljev preko 30 kilometara koje smo morali precu. Kad se dolazi na most, pise na nasem jeziku: "Dobro dosli", a malo dalje na jednoj zgradi: "Jugoslovenski klub". Tako je bar bilo 1996. godine, posto je tu naseljeno dalmatinaca iz Jugoslavije.

Jednom sam ja isao sa ovim Englezom kod kojeg sam radio u lov na curke (tuke). To je bilo oko nove godine, kada se ovce sisaju, pa se sa farma poteraju do kuca na sisanje. On zapita da li mozemo ici u lov, posto dok su ovce na pasu nije dozvoljeno. Podjemo u lov, meni dade lovacku pusku sa cetiri patrona, a on ima za sebe malokalibarski snajper. Kada smo dosli na farmu, vidimo jedno jato, mi dacemo malo blize, ali pobjegose. To na pocetku, pa su uplasene, morali smo ici dalje, ali se razdvojimo svaki u svom pravcu. Ja podjem kroz neku uvalu pokraj potoka, predjem potok preko brvna, pa sve gledam po zemlji. Vidim otiske od curki, idem dalje popnem se malo na neko uzvisenje, opazim ih dosta daleko par stotina metara. Krenem da se priblizim, dodjem u jedan sumarak, od njih udaljeno oko sto metara, ja opalim, ali curke nista samo podignuse glave u vis. Vidim da sam daleko, priblizim se blize skoro na sezdeset metara. Opalim, pade jedna curka, a druga poce da gazi po njoj. Ja opalim jos jednom u onu gomilu, ubijem jos jednu, ali sada ostale pocese da se udaljuju. Opalim jos zadnji patron, ali bez uspjeha. A i da sam ubio, nebi mogao da nosim, posto su i ove dvije dosta teske, jer su to curani - muski, a zenke u to vreme zaljezu na jajima. Pokupim curane, pa podjem prema gazdi na potok, ali mi se ucini da je daleko prelaz, pa se uputim da pregazim taj potok. Kako se to razlilo kao neki rit sa sasom, udjem i pocnem da gazim kroz taj sas, sve mi se zaplice oko nogu, voda skoro do vrha buca, ima da gazim jos oko 20 metara, pa me uhvatila panika ocu li ovdje ostati. Sa brda gazda doziva, on je isto ubio 5 komada, samo su njegove laganije, sigurno su mladji. Kada smo dosli kuci gde ja stanujem, onda je moja zena ocistila sva 7 curana, od nas svaki uzme po jednoga, a ostale smo razdjelili.

Sa ovim Englezom Charlijom kod koga sam radio skoro tri godine, radio sam sa njim po citavom Oklandu, a najvise u Hendersonu, Albaniju, Takapuni, Njon Soru i na drugim mjestima Avandale, Njulin i ostalo. Isao sa njim par puta u Hamilton, jednom na poljoprivredni sajam koji traje osam dana. Zaradio sam kod njega oko 30.000 dolara i to sam pretvorio u marke.

Kada smo dobili drzavljanstvo, podnesemo zahtjev za jednu cerku da dodje kod nas zivjeti, ali nijesmo uspeli. Kako su porodice sa kojima smo se družili otisli za Australiju, odluci i nas dvoje da idemo u Australiju, mozda bi tamo uspeli da dodje cerka, ali smo tamo isto odbijeni. Nijesu nam dali ni pomoc, tako da smo 6 mjeseci zivjeli o svom trosku. Ova porodica Djurici kod koje smo dosli, dadose nam stanovanje besplatno, a za hranu smo davali 100 dolara sedmicno, tako da sam za to sest mjeseci potrosio oko 4.000 dolara ili (maraka). Kada nemozemo tu nista da ostvarimo za zivot, iako smo isli do suda, ali nista, odlucimo da idemo do djece u Evropu, u Srbiju, bas u ono vreme kada se sprema bombardovanje Srbije. Nas odvracaju da neidemo, ali nami kao roditeljima, bilo bi nam teze da nijesmo pored djece u to vreme.

Kako smo doputovali u mjesto Pancevo gdje nam zivi najmladja cerka Milka, tu prenocimo, a drugog dana idemo sa sinobusom do Zrenjanina kod porodice Kesic da odnesemo neke poklone. Kada smo se u noc vracali u Pancevo, bili smo udaljeni od stana par sto metara, a odjeknuse eksplozije na Utvu gdje se servisiraju vojni avioni i na Batajnicu, vojni aerodrom. U prvim nocima bombardovali su samo vojne objekte, kada videse da nema voljenog cilja, pocese rusiti mostove, releje televizijske i radio centre, sve sto im se dojavljuje sa terena. Tako su stradali i kompozicija vagona sa narodom, bacali su pjenu po elektricnim vodovima da narod nema struje i ta je agonija trajala skoro tri mjeseca. Kako su porusili i rafineriju u Pancevu i Novom Sadu, sada nije bilo ni goriva za prevoz.

Nas dvoje trebali smo se vratiti u devetom mjesecu za Australiju, pa za Novi Zeland, ali avioni ne lete iz Srbije. Odogodimo let jos do 15. 11. mjeseca, ali od leta nista. Za to vreme odlucimo da kupimo neki stan za marke koje smo donijeli. Imali smo oko 40.000 maraka, pa kupimo jednosoban stan od 43 kvadrata. Ali je problem ne mozemo da ga prepisemo na sebe, pa odlucimo da ga prepisemo na cer Milku. Dali smo za stan 32.000 maraka, 800 maraka agenciji i 1500 maraka za prepis. Kada je doslo vreme da putujemo, trebamo ici do Madjarske u Budimpeštu. Sada nam treba tranzitna viza, nekako to podignemo i platimo svako 100 maraka. Prvo nego smo otputovali, obisli smo sve svoje blize koji su bili po citavoj Vojvodini. Sa svima smo se pozdravili, pa krenuli na daleki put istom linijom sa kojom smo i doputovao preko Atine, Bankoka, pa do Melburna.

Kada smo stigli u Melburn, pokusamo jos jednom da zatrazimo nako primanje. Kako je nasa zena Bogdana radila u emigracionom centru, to smo se njoj i obratili. Ona je po struci bila pravnik, pa je pronasla u nekom clanu zakona kako mi imamo pravo na socijalnu pomoc. Ona nam ispunila zahtjev i za petnaest dana dodje nam da primamo socijalnu pomoc kao i ostali.

Do toga vremena, za ovaj prosli mjesec davali su nam pomoc humane organizacije, pa nesto i crkva, posto smo stanovali u kući koja pripada crkvi. Oko crkve sam cistio travu, pa u sali isto cistio. Kako je u dvoristu uza salu bilo mnogo prostora za parkiranje kola, a jos prostora gde se ljudi bocaju, ja sam stalno bio prisutan sa njima, ponekad se i bocao, pa jedan nas covjek D Mitar Zec pridje ka meni pa me upita sta da mi pomognu. On odluci da kupi od ljudi pomoc u dolarima. Kako je tu bilo prisutno vise od dvadeset ljudi, on skupi 1000 dolara. Kako sam ubrzo dobio socijalu, onda im se zahvalim da sada imam za zivot. Onda se uclanim kao clan parohije Sent Albans Svetog Djordja, tako isto u penziono drustvo koje je brojilo 105 clanova. Imali smo svaki drugi utorak zajednicki rucak u sali od crkve. Rucak smo placali svaki clan po 5 dolara, tako da bi nesto ostalo od rucka neutroseni dolara. Kada bi se nakupilo da mozemo platiti autobus za prevoz na neki izlet, tako da smo vise puta u godini isli na izlet sve oko Melburna na udaljenosti do 200 kilometara. Kao prvo Dulong, pa Ilajn gde je nas manastir, pa Bendigo, pa Dandenong, Filip alajn to je neki otok gdje nedaleko dolaze i pingvini, pa na farmu gdje jedne humane grcke sestre to odrzavaju i od posjetilaca ubiraju razna sredstva, na vise nacina. Sto sakupe, salju za sirocad u Srbiju, pa sam bio prijavio od nas jedno dijete sto je u ratu ostalo bez oca koga nije ni upamtilo, tako da su par godina dok sam ja bio u Australiji, slali po 320

dolara godišnje, a i nami su jedno vreme davali pakete u hranu i za higijenu, pa sam im se ja zahvalio da nama više nije potrebno, od kada smo dobili pomoć.

Kako je uz crkvu i folklorna grupa u tri grupe: mladi kao početnici, srednji i odrasli do dvadeset godina, ova grupa je išla u ostala mjesta države, njihove gradove, kao jedno Adelajde koji je udaljen oko 800 kilometara. Nas dvoje bi išli sa njima, posto bi njih bilo oko 30 plus ostalo bi mi popunili mjesto u autobusu. Jednom smo išli za Kamberu tamo isto ima nas manastir zvani Kalinik. Svake godine tu dolaze grupe folklor iz svijeta država Australije za Svetog Savu, pa se natjecu sa narodnim kolima za prvo mjesto. To traje po dva dana, tu imaju velike sale uz to i kuhinja sa raznim jelima, koje priređuju i organizira svake sledeće godine druga crkvena parohija. Isli smo u posjetu i u Sidnej za Krsnu slavu Svetog Nikolu, bili smo osam dana, to je predjel Liverpool, leteli smo avionom, tako za ovo vreme smo mnogo toga obišli i vidjeli.

2002. godine poželimo da idemo ka djeci: cerkama i unucadi. Isli smo koncem cetvrtog mjeseca. Za to vreme sam zatražio državljanstvo od Srbije, pa dobijem. Kako je stan bio na ceri Milki, ja se sa njom dogovorim da napravi darovni ugovor, pa da nami pokloni stan, za koji sam opet morao platiti porez oko 40.000 dinara, za svoj stan, ali sada je konacno nase vlasništvo.

Posto smo se morali vratiti u devetom mjesecu u Melburn, gdje smo se zadržali par dana, pa smo produžili za Novi Zeland u Okland kod moga sinovca Branka koji je bio oženjen, imao je dva sina Nikalasa i Luku koji se bio taman rodio kada smo mi dosli. Kad smo dosli, opet podnesemo zahtjev za socijalu, pa nam za kratko vreme odobre, posto socijalna pomoć prestaje kada napustis zemlju. Tu smo bili oko dva mjeseca, ali žena od sinovca ne želi da stanujemo dalje kod njih, iako sam ja ponudio da placamo 100 dolara za sedam dana dok ne nadjemo stan. Moramo se seliti, odemo kod brata Nikole, prijavim se kod socijalnog sa ovom adresom, tu smo bili oko mjesec dana, ali ni tu nemozemo stanovati posto bi njemu odbijalo od njegove socijale koliko bi mu mi placali. Pronadje nam brat stan kod Jove Blagojevice, 11 Cardiff Rd, Pakuranga 1706.

Doselimo se na nas Badnji dan 06. 01. 2003. Godine, dobijemo sobu za stanovanje, sad konacno mozemo da zivimo u miru. Kasnije nam prosiri boravak i kuhinju.

Ali sledeceg mjeseca nam javise da nam je poginuo unuk Ugljesa u Novom Sadu, od mafije ubise ga preko noci dok je sjedao u kola. To nas je mnogo potreslo, jedva smo docekali da odemo do groba.

Kod Jove smo stanovali do 18. 07. 2005. I kada smo napunili 10 godina kako smo dosli u Novi Zeland, to je bilo 2004. godine u devetom mjesecu, podnesemo zahtjev za penziju, ali nije to vreme, nego kada smo dobili stalni boravak, posto smo do sestog mjeseca sledece godine bili na turistickom boravku. Kada smo napunilo 10 godina od stalnog boravka, onda obnovimo zahtjev, pa nam odobre penziju u sedmom mjesecu iduce godine.

Samo sto smo primili jednu penziju, odma zatražimo karte za avion da putujemo za Srbiju. Dobili smo let aviona za 18.07.2005. godine, ali smo naveli da idemo sa avionom preko Kanade posto nam zivi unuka Duska u mjestu Nijagare koje je udaljeno od Toronta 100 kilometar, tamo se udala prosle godine, zivi u braku sa Borisom Cvijeticaninom. Zeleli smo da je posetimo posto nam je to bila prilika usputno. Leteli smo preko Amerike, Sanfrancisko, kada smo tu dosli stroga kontrola putnika, otisci prsta, fotografija i detaljan pregled. Krenemo na avion do Toronta tu nas doceka Duska i Boris. Dosli smo u Toronto oko 12 sati nocu i nastavimo za Nijagare. Grad je kod slapova Nijagare i sa njima smo ostali samo cetiri dana, posti nijesmo imali vizu, samo je toliko dozvoljeno bez vize. Iako je sedmi mjesec, velika vrucina, a ja sam jos iz Zelanda donio prehladu, ja mislim da ce me tu da prodje, ipak me je pratila do Srbije

Za ovo cetiri dana obisli smo slapove koji su na granici sa Amerikom, tako da je na americkoj strani centrala koju je podigao nas zemljak Nikola Tesla. Kada smo razgledali slapove kako se jedna velika rijeka sve rusi oko 30 metara, to sam ja poslikao slapove i centralu. Tu je glavno turisticko mjesto sa kasinom, sa jedne zgrade na drugu zategnuta je sajla - celicno uze visoko oko 50 metara, po toj sajli hoda covjek svaki dan po jednom od zgrade do zgrade. To je jedna atrakcija za turiste da posmatraju. Kazu da taj covjek ima vec preko 50 godina. Kroz ulice ima kocija (fijaker), sa konjima da se turisti mogu voziti i razgledati grad. Onda smo otisli do jezera koje je oko 100 kilometara skroz do Toronta, to je bilo odavden niz rijeku, ona puni to jezero jer se u njega ulijeva.

Gdje smo stanovali ovo je sve udaljeno oko 5 kilometar od kuće, tu u kasinu radi Boris i njegov brat Zeljko. Oni su obadva dosli poslije rata iz Bosne, Sarajevo. Tu smo se lijepo proveli, pa nas isprate do Toronta, ali smo prvod dana posjetili nase prijatelje Bogdanovice i Basarice. Bili smo sa njima dalje ponoci, iako je to razdaljina 100 kilometara, ali je autoput pa se brzo prodje. Kada su nas ispratili na avion, onda smo leteli do Minhena u Nemacku. Tu smo cekali avion oko jedan sat, pa krenemo za Srbiju, Beograd na aerodrom Surcin. Tu nas doceka zet Dusan i unuk Obrad. Stigli smo oko jedan sat preko dana, pa sa kolima do Panceva, ali nijesmo osećali nikakav umor, pa smo cekali noci za odmor. Mene jos nije bila prosla prehlada.

Kako sam ja bio isplanirao da cu odstraniti jedan prst na desnoj nogi koji mi je smetao, posto sam to pokusao i u Novom Zelandu, ali su mi trazili preko 2.000 dolara to mi je bilo skupo, pa sam to uradio u Pancevu za 400 eura uz bolnicko lezanje dva dana. Kada sam isao na operaciju, daju mi anesteziju, tako da sam posle operacije lose prosao, posto sam i ranije imao problema sa mokrenjem, a ova inekcija je jos to pospesila da mi je stala voda. Kako sam bio u svom stanu, odvezu me hitno na urgentni, tu mi stave kateter koji sam nosio vise od mjesec dana, posto su bili odmori doktora, pa nijesu imali ekipu da sastave za operaciju. Za to vreme morao sam traziti vezu koji doktor da me operise, doznam da doktor koji je na odjelu nacelnik radi i privatno po neki sat, kada je slobodan poslije radnog vremena. Prijavim se na pregled kada on radi da me snimi na ultrazvuk i ujedno uhvatim vezu da me on primi u bolnicu. Dodjem u bolnicu 01. septembra, pa me operise. Bio sam u bolnici par dana, tri dana sam primao infuziju i 60 litara vode moram da propustim kroz mjehur da se to ispira. Sada kateter ima ugradjen

jos na sebi ulaz vode i izlaz. Dok sam bio cekao na operaciju vise od njesec dana, odlucim da popravim zube, stavim gornju protezu. Isao sam par dana dok stomatolog nije ugradio, platio sam 300 eura.

Moj plan se sav izokrenuo. Kako sam mislio da cu provesti ova tri mjeseca: prvo da odstranim prst na nogi, pa da idemo na grob unuku u Novi Sad, pa onda u selo Obrovac gdje nam zivi cer Radmila, pa od nje u Zagreb do ceri Slavice, da obidjemo sve ceri i unucad. Ali ovo smo uradili u desetom mjesecu sve nakratko, tako da smo bili i u banji 10 dana.

Kako se primaklo vreme za povratak i kako smo sve obavili, ali ne po planu, 18.10. krenemo iz Beograda za Frankfurt Njemacka, pa Singapur. Kada smo stigli u Singapur nastaje problem, nemamo avion kako pise po rasporedu, umjesto devet jutro moramo cekati devet na vece. Kako mi neznamo engleski nemozemo se sporazumiti, ja ih nekako (povezem) spojim sa Oklandom, nasom gazdaricom Milom kod koje treba da stanujemo. Na njezino insistiranje i upornost, dadu nam sobu u hotelu do leta aviona. Odvezu nas do hotela koji je daleko od cekaone oko 500 metara, sve holom kroz zgrade od aerodroma. Kako smo se tu okupali i odmorili malo oporavili, dadose nam nesto za rucak. Kada je bilo vreme za poletanje, dodju po nas, pa nas odvezu do ulaska u avion. Vodi nas (pratioc) vodici ispred svije putnika, sada letimo do Oklanda.

Kada smo izašli iz aviona uzmemo prtljag, ali nas upute na kontrolu. Na carini sve nam rasturise, kontrola kao pravi hemicari, zena ubrala caj Kantarion, pa na to naidju na taj cvijet, dugo to analiziraju. Kako je jedan nas covjek tu isto radio na toj kontroli, pa objasni da je to caj, sada uzese sve pice koje nosimo. Odnese kod carinika, a bilo je pica sto kakvog 10 litara: Zuta osa, vinjak Rubin, rakija sljivova, a mi imamo pravo da nosimo samo dvije litre svako. Za nama dodje ovaj nas covjek, pa nam prevodi. Zamoli glavnog da nam dozvoli ovaj put sa upozorenjem da to vise ne cinimo. Kako smo se zadržali vise od jednog sata, svi su putnici skoro izašli, na glavni izlaz ceka nas nasa gazdarica (Mila) Milosava i moj sinovac Branko, na kraju vec i mi izidjosmo..

Od 20.12.2005. godine zivimo kod Mile na adresi 20 Serenity Pl., Manukau Siti 1701 (Flat Bush).

Moj zivot je bio podnosljiv uz sve poteskoce, probleme i mjenjanje stanovanja po svjetu do 18. februara 2003. godine. Toga dana dobi tuznu vjest da je poginuo unuk Ugljesa, ubise ga u 23-oj godini zivota, svega dva mjeseca falilo mu je do 23-ga rodjendana, posto je bio rođen 11.04.1980. godine. Majka Radmila ga je do toga vremena docekivala i sa njim se ponosila kako je izrastao preko dva metara, da nije bio odan picu i pusenju.

Ja sam se ponosio sa svojom unucadi. Do toga vremena ih je bilo sedmoro: 5 unuka i 2 unuke, nezna se ko je napredniji. Svi su se bavili sa nekim sportom: veslanjem, rukometom, teretanom, nogometom, pokojni Ugljesa sa boksom. Boksao je tesku kategoriju, a ja sam ga jednom posmatrao kada je imao mec u Pncevu. Dobio je kao bokser oko 20 medalja koje je majka Radmila izlozila na

vetrini u dnevnom boravku. Ja sam ih poslikao i držim sliku za uspomenu, kada pogledam sliku od moga nezaboravnog (Uge) Ugljese, pa vidim i medalje.

Uza sve što se dogodilo najgore u životu, živ čovjek podnosi i dalje se bori za život, pa makar bio i neugodan i rdjav, uza svu tugu i žalost.

2005. godine u sedmom mesecu dobijamo penziju. Cim smo ostvarili penziju istoga mjeseca odemo u posjetu cerkama samo tri mjeseca. Za ovo vreme dok smo odsutni iz Novog Zelanda ide nam penzija na nas racun dok smo bili na socijalnom odmah bi nam obustavili kada izadjemo iz zemlje.

Kada smo stigli u Srbiju, Pancevo, kod cerke Milke, ali kod mene nastaju problemi kako mi je jedan prst na nozi koji me ometa pri hodanju. Odlucim da ga ostranim. To je trajalo svega par dana. Sada nastupa kod mene nepreviđljivo usave mi mokrenje, od cega odvezu me na urgentni, te mi ugrade kateter koji sam nosi do operacije, ali posto su bili godisnji odmori morao sam da cekam do 01.09, skoro mesec dana. Onda me operisu na prostati. Posta me zadesila ta nezgodna operacija, koja je nas plan omela kako smo planirali otici kod ceri Radmile i Slavice u osmom mesecu to smo ucinili nakratko koncem devetog meseca kod svake ceri po tri dana. Prvo smo bili kod Radmile u Obrenovcu, kod Backe Palanke, pa je po nas dosao unuk Dejan iz Zagreba da nas preveze do Zagrena na 3 dana. Onda nas vrati sa kolima iz Zagreba u Banju Junakovic kod Apartina. U banji smo bili svega 13 dana. Posto se vreme primaklo za nas povratak, u banju smo isli na zahtev doktora. Na Novi Zeland smo se vratili 18.10.2005.

Kako sam napred naveo da zivimo kod Mile, bili smo zadovoljni sa smestajem, ziveli smo kao jedna obitelj. Sledece godine u petom mesecu, odlucimo da idemo na 6 meseci. Posli smo 13.5.2006, ali smo tada odlucili da stanujemo u svom stanu, koji smo bili iznajmili. Sada smo otkazali stanare. Kada smo dosli u stan, odlucili smo da ga okrecimo i malo preuradimo. Onda po dolasku dali smo se na posao. Kako su prostori bile oplepljene sa tapetama, neke prostorije po 3 sloja. To bi meni uzelo mnogo vremena, pa su nam pomicali cerka Milka i zet Dusan kada bi dosli sa posla. Dosao je i moler da kreci. Nas dvoje smo stanovali u stanu dok je bilo mesta da mozemo nocevat i u svojim krevetima.

Jednog dana, 26.05, dolazi nam cerka Radmila u 11 sati preko dana da nas poseti. Kako smo toga istog dana ja i zet Dusan hteli da jos skinemo tapete za zida a moler je krecio sobu spavacu. Kod nas dolazi preko dana Soka sa cerkama Radmilom i Milkom iz stana Dusana Petrovica, 7/3 gde su stanovali Dusan i Milka. Njih tri se vracaju natrag, a ja i zet Dusan ostajemo u stanu sa majstorom da skinemo jos mako tapeta. Ostali smo do 9 uvece, onda smo se vratili u Dusanov stan. U njegovom stanu smo odlucili svi da prenocimo, a sutra dan smo imali voz u 11 sati, da otputujemo nas dvoje, Soka i ja, kod ceri Slavice. Tamo smo mislili ostati dok nas stan nebude gotov za useljenje. A cer Radmila kada prenocila da se vrati na rando mesto u Karadjorjevo kod Backe Palanke. Kada smo dosli nas dvoje u stan, sedeli smo za stolom u kuhinji, cer Milka, Radmila, Dusan, sedeli su sa jedne strane naspram vrata ulaznih u hodnjak i kuhinju. A ja i moja supruga smo sedeli suprotno. Moja unuka Duska bila je u jednoj sobi koja je prva od ulaznih vrata. Unuk Obrad te noci je bio na maturskoj zabavi. Izmenju 9 i 10

sati, neko zvoni na vrata na ulazu u zgradu. Cer Milka pita ko je nece da se prestavi. Kada nije zlocinac mogao uci, sacekao je dok neko od stanara prodje u stan, tako da je uspeo da udje u zgradu, dolazi do ulaznih vrata u stan, u kome smo mi sedeli, i mislili ici za kratko vreme da se odmaramo.

Odjenom zacu se prasak od rafala iz automatske puske, lomjeva stakla od kuhinjskih vrata, nastaje strava i uzas. Soka i ja, kako nismo bili u pravcu metaka, ja se zavucem pod sto, tako isto i Soka. Cuo sam samo krik od ceri Radmile. Dusan i Milka su bili smrtno izresetani. Bilo je mali zastoj u pucnjavi, predpostavljam da je usao u hodnjik koji vodi u kuhinju. Open rafali u svim pravcima po kuhinji. To se moglo posle videti kuda su metci ostavljali tragove. Cak je i u sobu pucao kroz vrata, gde je bila unuka Duska, ali je ona bila vec iskocila kroz prozor, sa visine oko 6 metara.

Kako u hodnjiku nije bilo svetla, zlocinac Bogdan, otvara vrata od kuhinje. U kuhinji je gorelo svetlo, zlocinac poce da zagleda u sandjek da li ima jos metaka. Ja kao da sam shvatio da nema vise u sarzeru municije. Ustajem ispod stola, zlocinac ide u susret. On zamahuje puskom da me udari po glavi. Ja desnom rukom docekujem u zraku vise moje glave pusku, tako da sma ja sa rukama uspeo da me nemoze da udari jace da me smrtno dotuce. Krv je mene oblila od udarca po glavi. Kada je zlocinac video da neuspjeva, poceo je mene udarati sa svojim nogama. Ja sam ga u tom momentu jace gurnuo, tako da je pao ispod mene. Puskla mu je ispala iz ruke, kako sam pao po zlocincu hvatam ga rukama za vrat, i u istom momentu pozivam svoju suprogu Soku, koja je ostala u zivotu, da uzme pusku u ruke, da ga udara, ona kaze da nemoze da je ranjena u jednu ruku. Zlocinac se mozda pobjojao da to moze uciniti svom snagom je mene bacio sa sebe. Ustaje i bjezi napolje.

Ova tri mrtvaca na hodnjiku od kuhinje, cerka Milka, u kuhinji cerka Radmila, pokraj stola na podu i zet Dusan, gde je sedeo nije se ni pomako. Nagle je glavu na sto kao da spava. Soka prilazi i pita Dusana jesi li ziv, ja govorim ostavi ga vidis da je mrtav. Za kratko vreme dolazi policija, ja onu pusku koja je bila na podu, uzimam sa poda, I bacam je na hodnjik pred policiju. U tom momentu dolazi hitna pomoc, nas dvoje pakuje pa za bolnicu. Tu pocinju pregledi, meni snimaju glavu, koja je bila sva izudarana ali nisam dobio veca ostecenja. Hirurg poce da usiva sto se moglo. Bilo je na desetine savova, ruka desna sva izgorela, dlan kako sam drzao usijanu pusku, kroz koju je proslo 30 metaka, koliko staje u sarzer. Dlan me najvise boli. A Soku hoce da posalju kuci, ja molim doktora da je ostave u bolnici do sutra, da je nema ko da je primi tako da je ostala u bolnici.

Ja sam preko noci jedno vreme izgubio i svijest, ali su to bolnicari sanirali sa lekovima. Morao sam mirovati, iako sam tesko disao, posto mi je i nos bio povredjen pa mi je krv otezavala disanje, posto se u nosu grusala. Noge su mi po cevanicama sve bile izubijane, kako me je zlocinac tukao svojim nogama. Kada je noc prosla, nastaje dan Subota 27.05.2005. Pocinju dolaziti kod nas nasi rodjaci, pa i novinari. Doktor dolazi svaki sat kod mene da li mogu sta da kazem, na kraju sam jedva primio od nekog lista fotoreportera da me snimi. Ta je slika obisla citavi svet sa tim nevidjenim dogadjajem.

U Novom Zelandu su me prepoznali na internetu od kuda smo doputovali pre 15 dana. Moja supruga Soka istoga dana izlazi iz bolnice, bez znanja doktora, pa bolnicari dolaze po nuju i vrata je u bolnicu. Ja isto sledeceg dana, to jeste u nedelju, hocu da napustim bolnicu. Moji prijatelji me nagovaraju da ostanem, i primim jos jednu dozu infuzije, tako da sma ostao do ponedeljka. Ona nas dvoje dolazimo u taj stan gde je izvršen zlocin, vec su gradjani promenili vrata i stakla ocistili koliko se moglo. Lesevi su bili u mrtvacnici. Najprvo smo sahranili cerku Radmilu u Novom Sadu, od tuda je i zlocinac dosao u Pancevo sto je udaljeno preko 100 km. Cerku Milku i zeta Dusana smo sahranili u Beogradu. Nas dvoje dolazimo u svoj stan, da ga osposobimo za stanovanje. Kada smo uredili za stanovanje odlucimo da ga prodamo, Iako smo pokusavali nagovoriti Dusku, Milicu i Obrada da ovaj svoj stan prodaju u kome se dogodio zlocin i da im ostane nas stan sa malom nadoknadom. Ali oni su ostali pri tome da ostane Obrad u svom stanu. Nas dvoje prodajemo svoj stan, pa prelazimo u zadnji mesec kod Obrada, koliko nam je ostalo vremena za polazak u Novi Zeland, iako nismo imali nameru da se vracamo, ali kada se za nas dogodila ta tragedija nismo imali snage ni volje da ostanemo u Pancevu. Novac koji smo dobili za stan dacemo cerki Slavici ako moze da nam kupi neki stan u Zagrebu.

Vratili smo se u Novi Zeland, ja sledece godine dolazim sam u petom mesecu da odam pomen na godisnjicu tragedije. Zadržao sam se u tim krajevima Vojvodine najvise posto sam bio u Banji vise od mesec dana. Onda sam isao u Zagreb kod cerke Slavice, odlazio sam vise puta za vikend sa cerkom u Liku, rodno mesto. Kako nam je kuca bila zapaljena pa su nam napravili novu kucu u nasem zaseoku Zavodje. Samo su tu moju kucu obnovili, druge su sve spaljene nista se neobnavlja. Odlazio sam i u Bosnu kod sestre Milke, u njezinu vikendicu koja ja u Lusci Palanci, kod Sanskog Mosta. Za ova 4 meseca koje sam bio, par puta sam isao u Vojvodinu, u selo Prigrevica. Sve mi je bilo dosadnije da sam zeleo cim pre da se vratim, iako sam imao kartu za 25.10 zatrazim za 18.09. pa se na taj dan vratim u Novi Zeland.